

MICHAŁOWICE

GMINNY BIULETYN INFORMACYJNY

KWIECIEŃ-LIPIEC 2022 (2/2022)

WYDAWNICTWO BEZPŁATNE

Całodobowa
opieka wytchnieniowa
w mieszkaniu w Komorowie

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Mieszkanie wytchnieniowe

Opiekunom oferujemy:
- czasową przerwę w sprawowaniu opieki nad osobą z niepełnosprawnością w stopniu znacznym

Osobie z niepełnosprawnością zapewniamy:
- nieodpłatny pobyt czasowy
- indywidualną opiekę
- komfortowe warunki
- wyżywienie

Zadzwoń do nas:
22 350 91 67

Odwiedź naszą stronę:
www.gops.michalowice.pl

GOPS GMINY MICHAŁOWICE

Opieka wytchnieniowa realizowana przez GOPS Gminy Michałowice w ramach programu finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego „Opieka Wytchnieniowa" – edycja 2021. Wartość dofinansowania 80 633,28 zł.

Spis treści:

WIADOMOŚCI
Mieszkańcy europejskiej metropolii s. 4
Supermatematyczka z Komorowa s. 4
Obchody Święta Policji s. 5
Gminni mistrzowie matematyki i ortografii s. 6
Akcja „Jabłko czy cytryna?" dla kierowcy s. 6
Jesteśmy w czołówce polskich gmin! s. 7
Niebieski Tydzień Dla Autyzmu s. 8
ZIELONO MI! w Komorowie s. 10
Konkurs: Bajkowa postać z recyclingu s. 10
GMINNE DNI DZIECI I RODZICÓW s. 11
Nareszcie wakacje! s. 12
Na start: półmaraton i bieg na 5km s. 12
Reguły śniadaniowe s. 13
GMINNY FESTIWAL PIOSENKI ANGIELSKIEJ 2022 s. 13
Wakacyjne kino plenerowe s. 13

EKOLOGIA
Konferencja naukowa „Ochrona przyrody w samorządzie terytorialnym" s. 14
Narada obywatelska s. 20
15 punktów zdrowego ogrodu s. 22

JUBILEUSZE
100 lat Pani Zofii s. 24
Medale za 50 lat pożycia małżeńskiego s. 25

SPRAWY OBYWATELSKIE
Budżet Obywatelski Gminy Michaowice s. 27
Nielegalne wysypiska s. 29

INWESTYCJE
Raport z placu budowy s. 30
Energooszczędne oświetlenie s. 34
Więcej wody w kranach s. 35
Kable pod ziemię s. 36
Zmiana MPZP dla ul. Szkolnej w Michałowicach s. 38

DZIAŁ SENIORA
Krzyżówka s. 39
Mieszkanie wytchnieniowe – pomoc dla rodzin s. 40

PO GODZINACH
„Zielona Willa" – świadek naszej historii s. 42
TADEUSZ SKĄPSKI – dyrektor IUNG w Regułach s. 46
Rower s. 53
Karta rowerowa s. 56

FLANERYSTA
Kałuży potencjał duży s. 58

KULTURA
Dlaczego Paderewski? s. 34

S.14
Konferencja naukowa „Ochrona przyrody w samorządzie terytorialnym"

s. 30
Raport z placu budowy

s. 42
„Zielona Willa" – świadek naszej historii

Redakcja:

Autorzy tekstów: **Szymon Kubicki, Mariusz Marcysiak, Angelika Niedzieska, Małgorzata Pachecka, Krzysztof Pietrusiak, Katarzyna Stygińska, Agnieszka Tober**

Skład i łamanie: **dbPRINT Sp. z o.o., www.dbprint.pl**

Grafiki: **freepik.com, AdobeStock**

Zdjęcia: **Marcin Bójko, Anna Fabisiak, Angelika Niedzieska, Mariusz Marcysiak, Katarzyna Stygińska**
Na okładce praca dzieci z klasy IIc Szkoły Podstawowej w Michałowicach, która wygrała konkurs „Jestem mieszkańcem europejskiej metropolii". Więcej o konkursie na stronie 4.

Druk i oprawa: **dbPRINT Sp. z o.o.**

Napisz do nas: **biuletyn@michalowice.pl**

Mieszkańcy europejskiej metropolii

Uczniowie klasy IIC ze szkoły podstawowej w Michałowicach wygrali konkurs plastyczny pn. „Jestem mieszkańcem europejskiej metropolii". Zwycięska praca zdobi okładkę tego wydania „Biuletynu".

Konkurs zorganizowany był przez miasto stołeczne Warszawę oraz Stowarzyszenie Metropolia Warszawa dla klas 1-3 szkół podstawowych. Dzieci wraz z nauczycielem miały za zadanie przygotować plakat ilustrujący, jak bardzo zmieniło się ich najbliższe otoczenie w ciągu 18-letniej obecności w Unii Europejskiej. Uczniowie mieli wskazać korzystne zmiany, jakie zaszły w miejscu ich zamieszkania dzięki projektom dofinansowywanym ze środków Unii Europejskiej, prezentując działania prounijne w ich okolicy, pokazując jak bardzo cieszą się z bycia Europejczykiem.

Uczniowie IIC na wręczeniu nagród w warszawskim Ratuszu

Konkurs cieszył się ogromną popularnością, a poprzeczka była ustawiona na bardzo wysokim poziomie. Praca uczniów z michałowickiej szkoły rywalizowała z blisko 40 innymi pracami przysłanymi z kilkudziesięciu szkół w metropolii warszawskiej.

Praca „Nasza Mała Ojczyzna", którą wykonali uczniowie szkoły podstawowej w Michałowicach wraz z ich opiekunem, panią Anną Matejuk, zajęła pierwsze miejsce. To ogromny sukces młodych artystów z gminy Michałowice.

Supermatematyczka z Komorowa

Nikola Jędrzejczak ze Szkoły Podstawowej im. Marii Dąbrowskiej w Komorowie została zwyciężczynią konkursu matematycznego organizowanego w ramach Stowarzyszenia Gmin Zachodniego Mazowsza „MAZOVIA EDU". Gala finałowa konkursu odbyła się 25 maja br. w Liceum Ogólnokształcącym im. Jana Pawła II w Nadarzynie.

W etapie finałowym udział wzięło 17 uczniów z klas VII szkół podstawowych ze wszystkich gmin członkowskich.

Serdecznie gratulujemy młodej mistrzyni i życzymy dalszych naukowych sukcesów!

W pierwszym rzędzie: Nikola Jędrzejczak – zwyciężczyni konkursu i dwie laureatki z Komorowa - Wiktoria Kibicka i Agata Woźniak. W drugim rzędzie wicewójt Anna Fabisiak i nauczycielka matematyki ze szkoły w Komorowie Krystyna Danecka

Obchody Święta Policji

16 lipca odbyły się uroczyste obchody Święta Policji Komendy Powiatowej Policji w Pruszkowie. Na wydarzenie zaprosili: wójt gminy Michałowice Małgorzata Pachecka i Komendant Powiatowy Policji insp. Michał Pisarski.

Tegoroczne obchody Święta Policji przypadły w 103. rocznicę jej powstania, a uroczysty apel z tej okazji odbył się w Regułach przed urzędem gminy.

Święto Policji to okazja do nagrodzenia i awansów na wyższe stopnie zasłużonych policjantów. Dlatego też nie zabrakło ich również podczas sobotniej uroczystości w Regułach. Łącznie aż 83 funkcjonariuszy z jednostek i komórek organizacyjnych Komendy Powiatowej Policji w Pruszkowie otrzymało mianowania na wyższe stopnie. Wśród awansowanych policjantów jest komendant Komisariatu Policji w Michałowicach nadkomisarz Małgorzata Pietrusiak.

Gminni mistrzowie matematyki i ortografii

We wtorek, 7 czerwca 2022 roku, w Urzędzie Gminy Michałowice odbyła się uroczystość wręczenia nagród finalistom dwóch gminnych konkursów – „Mistrz matematyki" i „Mistrz ortografii". W konkursach brały udział dzieci z klas 1-3 ze wszystkich trzech gminnych szkół.

Organizatorem konkursów była Szkoła Podstawowa w Komorowie, patronat nad nim objęła wójt gminy Michałowice Małgorzata Pachecka.

Celem konkursów było rozwijanie zainteresowań i uzdolnień matematycznych uczniów oraz zachęcanie do zabawy ortografią, a co za tym idzie mobilizowanie do posługiwania się w piśmie poprawną polszczyzną. Konkursy miały też na celu promowanie uczniów zdolnych i pracowitych, a także integrowanie środowisk edukacyjnych gminy.

Laureaci konkursów otrzymali dyplomy, statuetki i nagrody ufundowane przez gminę Michałowice.

Listę osób nagrodzonych można znaleźć na stronie gminy Michałowice: www.michalowice.pl

Akcja „Jabłko czy cytryna?" dla kierowcy

Już dwa razy w tym roku uczniowie wraz z policjantami przeprowadzali na terenie naszej gminy akcję "Jabłko czy cytryna?".

Kierujący pojazdami mieli możliwość spotkania patrolu kontrolującego przestrzeganie prędkości w terenie zabudowanym. Zatrzymywani byli zarówno kierowcy jadący przepisowo – ci, otrzymywali do zjedzenia smaczne jabłko, jak i łamiący przepisy – na tych czekało upomnienie i kwaśna cytryna.

Za współpracę przy organizacji serdecznie dziękujemy komendant nadkom. Małgorzacie Pietrusiak i jej zespołowi oraz policjantom z Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Policji w Pruszkowie.

Dzieci trzymały dwa transparenty z napisami: „Kto przepisów drogowych nie szanuje, kwaśną cytrynę otrzymuje" oraz „Kto przepisy drogowe szanuje, słodkie jabłko otrzymuje"

Jesteśmy w czołówce polskich gmin!

W maju nasza gmina znalazła się w czołówkach dwóch rankingów. W Rankingu Finansowym Samorządu Terytorialnego w Polsce znaleźliśmy się na drugim miejscu. Gmina sięgnęła też po laury w konkursie „Perły Samorządu" organizowanym przez Dziennik Gazetę Prawną.

Gala wręczenia nagród „Perły Samorządu"

Czołówka finansowa

- Tegoroczne II miejsce gminy Michałowice w tym rankingu, w kategorii gmin wiejskich, to ogromne wyróżnienie i docenienie codziennej zawodowej pracy mieszkańców gminy, jak i też wartość działania całego samorządu, a w szczególności urzędników. W porównaniu do ubiegłego roku jest to awans aż o 7 pozycji! Jesteśmy też jedyną gminą wiejską z Mazowsza, która znalazła się w ścisłej czołówce – powiedziała Małgorzata Pachecka, wójt gminy.

Ranking powstał w oparciu o badanie danych ekonomicznych w każdej z 2791 gmin w Polsce za 2021 rok, z uwzględnieniem podziału na kategorie samorządów. W kategorii gmin wiejskich analizowano wyniki finansowe 1533 gmin.

Gminy oceniano wg 7 wskaźników ich kondycji finansowej: udziału dochodów własnych w dochodach ogółem JST, relacji nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem, udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem, obciążenia wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia i pochodne, udziału środków europejskich w wydatkach, relacji zobowiązań do dochodów oraz udziału podatku dochodowego od osób fizycznych.

Ranking przygotowała Katedra Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Perła samorządu

Wójt Małgorzata Pachecka zajęła 3. miejsce w rankingu Najlepszy Włodarz Pereł Samorządu w kategorii gminy wiejskie. Natomiast gmina Michałowice ponownie znalazła się wśród najlepszych gmin wiejskich w Polsce tego prestiżowego rankingu (5. miejsce!)

- Nasza gmina jest oceniana przez ekspertów w tym roku bardzo dobrze. Dwie Perły Samorządu to kolejny dowód dobrego zarządzania gminą i wytężonej pracy wszystkich pracujących w urzędzie gminy i w jednostkach - w GOPS, CUW, szkołach, bibliotekach. Nie traćmy jednak z oczu pracy radnych, sołectw, osiedli i organizacji pozarządowych, a także zaangażowanych mieszkańców. Wszyscy tworzymy to miejsce – nasze najlepsze miejsce do życia. Marzy mi się, abyśmy zachowali tak wysoką pozycję w kolejnych latach – powiedziała Małgorzata Pachecka.

Ranking sporządzono w oparciu o dane dotyczące m.in.:

- sytuacji finansowej gmin w latach 2020 i 2021
- edukacji, kultury i działań społecznych
- wspierania szczególnych osiągnięć uczniów, współpracy z organizacjami pozarządowymi, działalności kulturalnej, a także działań dotyczących partycypacji społecznej
- działań gminy na rzecz osób starszych i integracji społecznej
- funkcjonowania urzędu, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnością
- proekologicznych działań gminy, w tym zasad odbioru odpadów, inicjatyw podjętych w kierunku poprawy jakości powietrza.

Organizatorem rankingu jest Dziennik Gazeta Prawna, a jego partnerem merytorycznym – PricewaterhouseCoopers (PwC).

Niebieski Tydzień Dla Autyzmu w ZSO w Komorowie 4-8 kwietnia 2022r.

W ostatnich latach coraz więcej dzieci posiada orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, wynikające z diagnozy autyzmu, zespołu Aspergera czy innych zaburzeń ze spektrum autyzmu. Każdy z nas zapewne zna bądź słyszał o osobie, która ma problemy ze zrozumieniem emocji czy empatią. Nie są rzadkością osoby z nadwrażliwością słuchową czy węchową, a także takie, które nie rozumieją żartów czy metafor. Aby ułatwić takim ludziom funkcjonowanie w otaczającej rzeczywistości, należy po prostu poznać i zrozumieć ich słabości i potrzeby.

Takiego zadania podjęła się cała społeczność Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. Marii Dąbrowskiej w Komorowie. W naszej szkole, zarówno w klasach integracyjnych, jak i ogólnodostępnych, uczą się dzieci i młodzież z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, głownie z zespołem Aspergera. Obchody Niebieskiego Tygodnia dla Autyzmu w naszej szkole były wyrazem solidarności z tymi osobami i ich rodzinami.

Termin nie był przypadkowy - na całym świecie 2 kwietnia obchodzony jest Światowy Dzień Świadomości Autyzmu. Podjęte przez nas działania miały na celu podniesienie świadomości uczniów na temat autyzmu i zwrócenie uwagi na specyficzne potrzeby osób dotkniętych tym zaburzeniem. Wszystkie aktywności były oczywiście dostosowane do wieku dzieci.

Pierwszego dnia pracowaliśmy pod hasłem „Poznajmy autyzm". Uczniowie uczestniczyli w zajęciach, podczas których mogli doświadczyć, jak odbierają świat osoby autystyczne. Odbyły się również prezentacje multimedialne.

We wtorek, 5 kwietnia, zgodnie z motywem przewodnim dnia „Razem damy radę” stworzyliśmy wspólny plakat z odciśniętych dłoni uczniów.

Środa upłynęła na przygotowaniach do Pierwszego Niebieskiego Marszu dla Autyzmu. Zgodnie z tematem przewodnim tego dnia – „Różni, ale równi”, uczniowie wraz z wychowawcami przygotowywali transparenty i dekoracje na marsz.

„Niebieski - mój kolor” to myśl, która towarzyszyła nam w czwartek. Był to kulminacyjny punkt obchodów. Zaszczycili nas zaproszeni goście z urzędu gminy – zastępca wójta pani Anna Fabisiak i pani Katarzyna Augustyniak – przedstawicielka Centrum Usług Wspólnych. Obecny był również przewodniczący Rady Rodziców Szkoły Podstawowej w Komorowie pan Andrzej Dąbrowski. Tego dnia nasza szkoła zaświeciła na niebiesko. Trasę marszu wyznaczały umieszczone na drzewach niebieskie dłonie przygotowane przez dzieci, a na transparentach widniały hasła takie jak: „A jak akceptacja", „Serce dla autyzmu", „Autyzm nieodkryty świat" i wiele, wiele innych.

Na zakończenie tygodnia, w piątek, pracowaliśmy pod hasłem „Zaakceptować, zrozumieć, pomóc". Odbyły się seanse filmowe poświęcone tematyce autyzmu.

W ramach Niebieskiego Tygodnia dla Autyzmu w szkole zorganizowano także konkurs plastyczny na plakat związany z tą tematyką.

Jako społeczność szkoły jesteśmy bardzo dumni, że udało nam się zorganizować tak szeroką akcję. Bardzo cieszy fakt, że uczniowie, nawet ci najmłodsi, podeszli do zagadnienia bardzo poważnie i z dużym zaangażowaniem.

Mamy nadzieję, że obchody Niebieskiego Tygodnia staną się w naszej komorowskiej szkole tradycją i że z roku na rok przyłączy się do nas coraz więcej osób, które będą gotowe zrozumieć i zaakceptować autyzm.

Dyrekcja ZSO w Komorowie
i organizatorzy Niebieskiego Tygodnia

ZIELONO MI! w Komorowie

21 maja na placu Ignacego Jana Paderewskiego w Komorowie królowały wielobarwne motyle.

Konkurs: Bajkowa postać z recyclingu

I miejsce – Ula Benben kl. 3b (SP Nowa Wieś)

II miejsce – Tola Szewczak kl. 1b (SP Michałowice), Zofia Chacińska i Lena Romanowska kl. 3d (SP Michałowice), Leon Ulicki kl. 3 d (SP Michałowice)

III miejsce – Amelia Zaritska kl. 1d (SP Michałowice), Hubert Pokropek kl. 3a (SP Nowa Wieś)

Wyróżnienia: Joanna Pietrucha kl. 1b (SP Nowa Wieś), Bartosz Ziółek kl. 1a (SP Nowa Wieś), Matylda Nagraba kl. 1b (SP Nowa Wieś), Zuzanna Ostrowska kl. 3d (SP Michałowice)

Gratulujemy zwycięzcom. Oficjalne wręczenie nagród odbyło się 6 czerwca w sali multimedialnej Urzędu Gminy Michałowice.

GMINNE DNI DZIECI I RODZICÓW

1. *Rajd rowerowy z podchodami (5 czerwca)*
2. *Nordic walking w Granicy i Komorowie (4 czerwca)*
3. *Warsztaty kajakarskie (4-5 czerwca)*
4. *Warsztaty „W zdrowym ciele zdrowy duch" w Sokołowie (4 czerwca)*
5. *Rodzinny wyścig rowerowy „Ojcowie na start" (4 czerwca)*
6. *Piknik rodzinny w przedszkolu w Michałowicach (4 czerwca)*
7. *Piknik rodzinny w regulskim parku (8 czerwca)*

Nareszcie wakacje!

1. *Szkoła Podstawowa im. M. Kopernika w Nowej Wsi*
2. *Szkoła Podstawowa w Komorowie*
3. *Szkoła Podstawowa w Michałowicach*

1

2

3

Na start: półmaraton i bieg na 5km

Powrót na starą trasę i nowa konkurencja w programie - oto, co będzie czekało uczestników IV Półmaratonu „Lasy nad Utratą", który wystartuje w sobotę, 17 września. Start i meta znajdować będą się nad urokliwym zalewem w Komorowie, zaledwie pół godziny drogi od Warszawy. Zapisy trwają.

Wszystko rozgrywać będzie się wśród pięknej natury i lasów położonych nad rzeką Utratą, która stanowi dopływ Bzury. Główny dystans rozgrywany w zielonej scenerii. Na nieco ponad 21 km składać będą się cztery okrążenia. Tak, jak w 2020 roku, biegacze ruszą z okolic zalewu.

Początkujący, ale też miłośnicy szybkiego biegania, mogą sprawdzić się na trailowym odcinku 5 km. Nowością w tym roku będzie bieg sztafetowy, więc już teraz można zbierać czwórkę znajomych i cieszyć się ze wspólnej zabawy. Naturalnie w programie nie zabraknie też oferty dla młodych miłośników biegania.

Na każdego z uczestników na mecie czekać będzie pamiątkowy medal, a dla najlepszych statuetki dyplomy i nagrody.

Opłata za udział w biegu indywidualnym wynosi 50 zł, opłata za udział w biegu sztafetowym to 200 zł, opłata za udział w biegach dzieci 15 zł.

Reguły śniadaniowe

W pierwszą niedzielę wakacji odbyły się Reguły Śniadaniowe - piknik w parku, zorganizowany przez stowarzyszenie Przyjazne Jutro. Można było odpocząć na trawie, poćwiczyć, zjeść coś smacznego, a dzieci lepiły z modeliny, malowały, rysowały

Prof. Maria Górska-Zabielska w opowiadała o historii... głazu w Regułach (26 czerwca)

GMINNY FESTIWAL PIOSENKI ANGIELSKIEJ 2022

4 czerwca w sali multimedialnej Urzędu Gminy Michałowice odbył się koncert finałowy Gminnego Festiwalu Piosenki Angielskiej oraz uroczysta gala, w trakcie której jury festiwalowe przyznało nagrody specjalne wójt gminy Michałowice Małgorzaty Pacheckiej.

Listę laureatów można znaleźć na: **www.michalowice.pl**

Wakacyjne kino plenerowe

Robert De Niro, Uma Thurman, Christopher Walken, Jane Seymour, Cheech Marin, Rob Riggle i Oakes Fegley to gwarancja świetnego kina familijnego, które skłania do refleksji.

Przed nami jeszcze 3 seanse, na które zapraszamy wszystkich mieszkańców naszej gminy:

29.07. – Nowa Wieś, przy akwenie Smug – „Chłopiec z chmur”

12.08. – Reguły, przy ul. Wiejskiej – „Teraz albo nigdy”

26.08. – Granica, Granicka Polanka – „Czym chata bogata!”.

Konferencj

„Ochrona przyrody w sam

Rozlewisko Utraty między Komorowem i Pęcicami

Pod koniec ostatniego tygodnia czerwca, w dniach 24-25 czerwca, w Urzędzie Gminy Michałowice odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Ochrona przyrody w samorządzie terytorialnym".

Marcin Bójko

Organizatorami konferencji były: wójt gminy Michałowice Małgorzata Pachecka i profesor Irena Lipowicz z Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Konferencja została objęta patronatem honorowym marszałka województwa mazowieckiego Adama Struzika.

Pomysł poważnej konferencji naukowej zrodził się z potrzeby ochrony Doliny Utraty i Raszynki przed naporem urbanizacyjnym, jakiego nasza gmina doświadcza. Czy jest to temat ważny, wójt gminy Michałowice Małgorzata Pachecka postanowiła sprawdzić sondą w mediach społecznościowych.

1 kwietnia pani wójt opublikowała na Facebooku wpis o tym, że powstanie park krajobrazowy Dolina Utraty i ku jej zaskoczeniu nikt nie potraktował pomysłu jak żartu. To stało się impulsem do badania możliwości stworzenia parku i w trakcie badań urzędnicy zorientowali się,

a naukowa

orządzie terytorialnym”

że wiedza na temat ochrony przyrody w samorządzie jest bardzo rozproszona. Dlatego powstała konferencja zbierająca wiedzę ekspercką w jednym miejscu.

Program konferencji był bardzo bogaty. Pierwszego dnia konferencja została podzielona na dwie części. W pierwszej odbyły się dwa panele plenarne – ekspercki i samorządowy, po czym nastąpiła część badawczo warsztatowa, w ramach której odbyły się aż cztery panele merytoryczne.

Każdy z paneli rozpoczynał krótki referat uczestniczących w nim ekspertów, po którym następowała dyskusja zarówno pomiędzy panelistami, jak i panelistami i obecnymi na sali uczestnikami konferencji.

Pierwszy panel rozpoczęła dr Daria Danecka, adiunkt w Zakładzie Prawa Karnego Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk. Mówiła o zakazach, jakie mogą być ustanowione na terenie parków krajobrazowych. Zakazy mogą zostać umieszczone w uchwale sejmiku samorządowego, a wybierane są z katalogu wymienionego w ustawie o ochronie przyrody.

Mecenas Krzysztof Gruszecki opowiedział jakie są odstępstwa od zakazów obowiązujących na terenie parku krajobrazowego.

Od lewej: prowadzący konferencję Jakub Dorosz-Kruczyński, radca prawny mecenas Krzysztof Gruszecki oraz dr Daria Danecka, adiunkt w Zakładzie Prawa Karnego Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk

Andrzej Różycki, zastępca dyrektora Departamentu Polityki Ekologicznej, Geologii i Łowiectwa, urząd marszałkowski i Dorota Zmarzlak, wójt gminy Izabelin

Sylwester Chołast, dyrektor Mazowieckiego Zespołu Parków Krajobrazowych, Mateusz Rojewski, doktorant w Polskiej Akademii Nauk, Instytut Nauk Prawnych PAN

Mecenas Gruszewski ma ogromne doświadczenie w prawie ochrony środowiska, bowiem zajmuje się tym prawie 30 lat. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę, jak ważne jest formułowanie przepisów prawa miejscowego, tak by możliwe interpretacje były zgodne z intencjami podmiotu wprowadzającego rozwiązania.

Kolejnym panelistą była dr Marzena Suchocka, która opowiadała jak powstał model Warszawskiego Indeksu Różnorodności Biologicznej. Celem stworzenia indeksu jest monitorowanie i zarządzanie różnorodnością biologiczną terenu aglomeracji, w tym przypadku chodziło o Warszawę, ale narzędzie może być adaptowane do potrzeb dowolnych miast. Dr Suchocka przedstawiła metodologię oceny różnorodności, w ramach której na przykład wyceniana jest praca, jaką wkładają drzewa w oczyszczanie powietrza. **I tak według oceny jej zespołu 9 milionów warszawskich drzew rocznie wykonuje pracę wartą 140 milionów złotych.** Co więcej, z symulacji wynika, że drzewa zarabiałyby trzy razy więcej, gdyby miały lepszą kondycję.

Ostatni referat w tej części paneli wygłosiła mecenas Katarzyna Liszka-Michałka ze Związku Powiatów Polskich, w ramach którego przedstawiła projekt ustawy o parkach narodowych, powstający w Ministerstwie Ochrony Środowiska. Pojawił się w lutym tego roku i teoretycznie będzie obowiązywał od stycznia 2023 roku.

Po dyskusji panelistów z uczestnikami konferencji i krótkiej przerwie rozpoczął się drugi panel, tym razem samorządowy. Wzięli w nim udział: Andrzej Różycki, zastępca dyrektora Departamentu Polityki Ekologicznej, Geologii i Łowiectwa w urzędzie marszałkowskim, Dorota Zmarzlak, wójt gminy Izabelin,

Michał Rudzki, burmistrz gminy Karczew, i Małgorzata Pachecka, wójt gminy Michałowice.

Andrzej Różycki zapewniał, że urząd marszałkowski będzie wspierał działania w kierunku utworzenia parku krajobrazowego w gminie Michałowice, jeśli będzie taka wola społeczności lokalnej.

Dorota Zmarzlak, wójt gminy Izabelin, przedstawiła się jako wójt łosi i wilków, jako że gmina leży wewnątrz Kampinoskiego Parku Narodowego. 86% terenu gminy Izabelin to las, a reszta to otulina parku. Wójt Zmarzlak powiedziała, że mimo niedogodności prawnych i technicznych, które niesie za sobą sąsiedztwo parku, nie zamieniłaby ani jednego metra kwadratowego terenu parku na teren gminny, bo uważa, że Kampinoski Park Narodowy to najpiękniejsze co mają w gminie.

Burmistrz Karczewa opowiadał o swojej gmnie. Karczew otacza Mazowiecki Park Krajobrazowy i obszar Natura 2000, a z drugiej strony funkcjonuje wiele zakładów przemysłowych, w tym takie, które są uciążliwe dla mieszkańców, bo na przykład emitują odory.

Rejony Karczewa przyciągają wielu mieszkańców aglomeracji warszawskiej szukających weekendowego wytchnienia.

Panel samorządowy zakończył pierwszą, plenarną część konferencji, po przerwie obiadowej rozpoczęły się intensywne prace w części badawczo-warsztatowej. W tej części odbyły się aż cztery panele:

- Ustanawianie prawnych form ochrony przyrody i funkcjonowanie w praktyce jednostek samorządu terytorialnego

Od lewej: prowadzący konferencję Jakub Dorosz-Kruczyński, radca prawny mecenas Krzysztow Gruszewski oraz dr Daria Danecka, adiunkt w Zakładzie Prawa Karnego Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk

Andrzej Różycki, zastępca dyrektora Departamentu Polityki Ekologicznej, Geologii i Łowiectwa, Urząd Marszałkowski i Dorota Zmarzlak, wójt gminy Izabelin

Na zakończenie pierwszego dnia profesor Irena Lipowic podziękowała za udział w konferencji łącząc się zdalnie wszystkim uczestnikom konferencji

Marek Ożóg, inicjator projektu Dolina Utraty, Hanna Barlak, prezes Towarzystwa Przyjaciół Miasta Ogrodu Komorów i Piotr Kandyba, radny Sejmiku Województwa Mazowieckiego

Radek Chlebicki, Ekobrygada, dr Wojciech Rogowski i Anna Gawryś ze Społecznego Komitetu Ochrony Falent

- Aktualne problemy związane z ochroną środowiska
- Instrumenty represyjne w ochronie przyrody
- Wartości i konflikty między nimi w ochronie przyrody.

Na koniec uczestnikom pierwszego dnia konferencji podziękowała wójt Małgorzata Pachecka i profesor Irena Lipowicz.

Drugi dzień konferencji miał trochę inny charakter. Wzięły w nim udział organizacje społeczne z terenu gminy Michałowice i okolic.

Prezes Stowarzyszenia ZaPruszków! Arkadiusz Gębicz przedstawił obywatelską inicjatywę w sprawie ustanowienia pomników przyrody na terenie miasta Pruszkowa, a Michał Maj z tegoż stowarzyszenia opowiedział o prawnych środkach, jakimi dysponują stowarzyszenia, by zmusić gminę do realizacji jej zadań.

Anna Gawryś ze Społecznego Komitetu Ochrony Falent przedstawiła się jako „aktywistka podmiejska". Opowiedziała o walce z lokalnymi władzami i przedsiębiorcami o zachowanie ciekawych przyrodniczo rejonów w Pruszkowie i Falentach. Opowiadała jak w gminie Raszyn udało się zablokować zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, która mogła prowadzić do budowy domów w otulinie rezerwatu.

Dr Wojciech Rogowski, również ze Społecznego Komitetu Ochrony Falent, opowiedział jak lokalna społeczność może wywierać presję na władze, by przekonywać je do zachowywania cennych przy-

rodniczo rejonów gminy.

Radosław Chlebicki z Ekobrygady działającej na terenie gminy Michałowice od 2018 roku opowiedział jak działa ich grupa, która nie ma ram oficjalnych, a skrzykuje się za pośrednictwem Facebooka. Ich celem jest uczynienie gminy miejscem czystym i przyjaznym do życia. Zakładają, że do końca 2022 roku uprzątną gminę Michałowice.

Marek Ożóg ze stowarzyszenia ABC Dolina Utraty - rzeka odzyskana przedstawił bardzo ciekawy film z fotopułapek zamontowanych przez ostatni rok na rozlewisku Utraty, pokazujący niezwykłe bogactwo mieszkającej tam fauny.

Hanna Barlak, prezes Towarzystwa Przyjaciół Miasta Ogrodu Komorów – KOMOROWIANIE, opowiedziała o trosce o wartości historyczne i przyrodnicze Komorowa, jaką kultywuje stowarzyszenie.

Piotr Kandyba, radny Sejmiku Województwa Mazowieckiego, który jest również wicedyrektorem Zakładu Gospodarowania Nieruchomościami na Woli, zarządzającym nie tylko nieruchomościami, ale też zielenią miejską, a także zapalonym ekologiem, który ganiał harvestery w Puszczy Białowieskiej, powiedział, że jest w swojej potrójnej roli często między młotem a kowadłem. Wskazywał na brak dialogu między organizacjami społecznymi a władzami.

Mikołaj Krasowski, przedstawiciel inicjatywy „Las Młochowski", opowiadał o pomyśle porozumienia inicjatyw „Zielony Pierścień aglomeracji warszawskiej". W swojej prezentacji pokazał bardzo ciekawą statystykę: po zsumowaniu wszystkich miejscowych planów zagospodarowania przestrzeni wychodzi, że tereny przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe zakładają pomieszczenie 11-12 milionów mieszkańców, tymczasem trendy demograficzne pokazują, że do 2030 roku w rejonie aglomeracji warszawskiej mieszkać będzie najwyżej 3,5 mln ludzi, co pokazuje jak bardzo przeszacowane są lokalne plany zabudowy mieszkaniowej.

Ostatnim punktem konferencji była sesja plenerowa, czyli spływ Utratą z Komorowa do Pęcic. Niestety, konferencja wypadła w środku czerwcowych upałów, przy niskim stanie wody, przez co spływ był sporym wyzwaniem dla uczestników, ale wszystko skończyło się dobrze, a uczestnicy ostatniej sesji byli bardzo z niej zadowoleni.

Nagrania transmisji internetowych z dwóch dni konferencji można znaleźć na gminnym kanale YouTube:

https://www.youtube.com/user/GminaMichalowice/videos

Konferencja zakończyła się sesją plenerową, w ramach której odbył się kajakowy spływ rzeką Utratą od zalewu do jazu w Pęcicach.

Narada obywatelska

Wspólne zdjęcie uczestników i władz gminy na zakończenie narady obywatelskiej.

Narada obywatelska rozpoczęła się w świetlicy w Regułach

Pod koniec maja odbyła się w gminie Obywatelska Narada o Klimacie. Narada przeprowadzona została przez Fundację Pole Dialogu i Instytut na rzecz Ekorozwoju. W projekcie biorą z nami udział 3 inne gminy – Cieszyn, Lesko i Świdwin.

Marcin Bójko

Narada obywatelska to jeden ze sposobów włączania mieszkańców w procesy współdecydowania o przyszłości lokalnych społeczności. Pomysł i format tego typu konsultacji narodził się w USA w latach 60., pierwotnie pomyślany jako metoda rozstrzygania dylematów związanych z biotechnologiami. Metoda polega na zgromadzeniu grupy obywateli i szerokie przedstawienie im zagadnienia, z którym będą mieli do czynienia, tak by mogli podejmować osądy w oparciu o wiedzę specjalistów. Dopiero po sesji informacyjnej następuje dyskusja merytoryczna, prowadzona przez bezstronnych moderatorów, owocująca rekomendacjami dla władz związanymi z tematem narady.

Narada, która odbyła się w naszej gminie, to część szerszego projektu prowadzonego przez Fundację Pole Dialogu we współpracy Instytutem na rzecz Ekorozwoju i Norsensus Mediaforum, a projekt jest finansowany w ramach Funduszy Norewskich.

Celami projektu są: włączenie mieszkańców w proces decydowania o politykach klimatycznych gmin, wsparcie gmin w tworzeniu strategicznych dokumentów klimatycznych i pilotażowe wykorzystanie i adaptacja na polskim gruncie narzędzia, jakim są narady obywatelskie. Projekt re-

alizowany będzie do końca 2022 roku, podzielony jest na dwie części. Pierwsza z nich trwa do sierpnia 2022 i ma na celu zebranie doświadczeń z prowadzenia narad obywatelskich w Polsce w mniejszej skali. W drugiej fazie narzędzie będzie popularyzowane i proponowane do wykorzystania przez władze gmin w naszym kraju. Można więc powiedzieć, że gmina Michałowice jest forpocztą tej formy partycypacji społecznej.

Naradę obywatelską poprzedziła ankieta przeprowadzona wśród mieszkańców naszej gminy. Spośród respondentów, którzy wyrazili chęć wzięcia udziału w naradzie, wylosowanych zostało 11 osób.

Narada rozpoczęła się po południu w czwartek, 26 maja, w świetlicy w Regułach. Na początku pojawiła się wójt Małgorzata Pachecka wraz z sekretarzem gminy Wojciechem Grzeniewskim, ale ponieważ co do zasady w naradzie nie mogą uczestniczyć władze gminy, po powitaniu i życzeniu owocnych obrad przedstawiciele urzędu wyszli z sali.

Celem narady obywatelskiej była odpowiedź na cztery pytania:

- w jaki sposób zmniejszyć ilość odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji, kierowanych na składowiska odpadów?
- w jaki sposób zmniejszyć ilość nieselektywnych odpadów w ogólnej strukturze zebranych odpadów?
- jak walczyć z nielegalnym składowaniem odpadów?
- jak ponownie wykorzystywać materiały przez mieszkańców, zanim trafią one do odpadów?

Pierwszego dnia uczestnicy zobaczyli trzy prezentacje: „Zmiany klimatu a odpady", prowadzoną przez Ewę Świerkułę z Instytutu na rzecz Ekorozwoju, „Wprowadzenie do tematu zarządzania odpadami", prowadzoną przez Kamilę Musiatowicz z Fundacji Alter Eko i „Zarządzanie odpadami w Michałowicach", prowadzoną przez Szymona Kubickiego, inspektora ds. ochrony środowiska w Urzędzie Gminy Michałowice. Każdej prezentacji towarzyszyły rozmowy w grupach i pytania do ekspertów.

Pierwszy dzień narady to czas prezentacji i zdobywania wiedzy specjalistycznej.

Rekomendacje wypracowane w toku narady obywatelskiej zostały przedstawione ostatniego dnia władzom gminy.

Drugiego dnia, w piątek, 27 maja, niezależny ekspert Paweł Głuszyński poprowadził prezentację „Wyzwania w zarządzaniu odpadami - przykłady dobrych praktyk", po czym rozpoczęła się część dyskusyjna narady. Trzeciego dnia uczestnicy dokończyli dyskusję, przygotowali rekomendacje i spotkali się z władzami gminy, by przekazać powyższe rekomendacje.

Wyniki ankiety i rekomendacje narady są opracowywane przez Fundację Pole Dialogu, tak by władze dysponowały dokumentem pozwalającym kształtować politykę gminną. Wyniki narady przedstawimy w kolejnym biuletynie.

15 punktów zdrowego ogrodu

Maja Popielarska

Prowadź ogród zdrowo – dbaj o rośliny i zwierzęta w ogrodzie. I o sobie też.

1. Rośliny sadź zgodnie z ich wymaganiami, zawsze będą w lepszej kondycji

2. Wprowadź bogactwo roślin: od drzew przez krzewy i wiele bylin. Stosuj gatunki miododajne i rodzące owoce dla ptaków

3. Wprowadź wodę do ogrodu: małe oczko wodne lub nawet misę wysypaną kamieniami schowaną w zieleni; będą się w niej kąpać ptaki, poić pszczoły a nawet jeże. Do oczka z zazielenionym brzegiem przyjdą żaby. Same! :)

4. Zainwestuj w kompostownik: chwasty, skoszoną trawę, inne organiczne odpadki dżdżownice i mikroorganizmy zmienią się w skarb dla ogrodu: żyzne, zdrowe podłoże, za darmo!!!

5. Zbieraj deszczówkę! Deszcz to najtańsze źródło zdrowej i o odpowiedniej temperaturze dla roślin wody, płacisz mniejsze rachunki

6. Korzystaj z naturalnych metod zwalczania szkodników

7. Jeśli jesteś zmuszony do zastosowania chemii, rób to rozsądnie, zgodnie z zaleceniami

8. Ściółkuj glebę – ograniczysz parowanie wody i wzrost chwastów

9. Nie sprzątaj ogrodu za bardzo, to nie łazienka. Niewyczyszczony ogród jest bogatszy i zdrowszy. Jeśli boli Cię serce, takie „niepoposprzątane" miejsca schowaj po kątach – dla zwierząt tym lepiej, np. ropuchy kochają jamy pod większymi kamieniami, a jeże sterty gałęzi w cichym kącie ogrodu

10. Korzystaj z naturalnego nawożenia: stosuj gnojówki np. z pokrzyw i żywokostu, obornika przekompostowanego

11. Buduj domki dla owadów: dzikich pszczół, trzmieli i skorków, i rozmieść w wielu osłoniętych od wiatru i deszczu miejscach

12. M-1 dla ptaków, czyli budki lęgowe, bardzo pożądane. Masz radość ze słuchania ich śpiewu, piękny film przed oczami i mniej szkodników

13. Nie bądź wrogiem kwitnącego trawnika. Taki „zamieszany" jest odporniejszy na suszę

14. Stosuj pnącza – zwiększają zielone powierzchnie, zasłaniają co niechciane, tłumią hałas, produkują tlen itd. Do zadarniania niewielkich powierzchni korzystaj z bylin – będzie mniej pracy i niższe koszty, a piękny efekt

15. Nie sprzątaj ogrodu jesienią, w liściach, starych bylinach może ukryć się mnóstwo drobnych zwierząt, a rośliny ukryte pod ziemią będą lepiej chronione przed mrozem

Bądź wrażliwym obserwatorem swojego ogrodu :)

Hanna Barlak
Prezes Towarzystwa Komorowianie

Towarzystwo Komorowianie działa na rzecz zrównoważonego rozwoju wszystkich miejscowości w gminie Michałowice. Dbamy o jakość naszego otoczenia, a zatem i życia mieszkańców. Budujemy wspólnotę i zwracamy uwagę na tożsamość.

- Podlewaj rośliny wieczorem. Przez noc woda wolniej paruje, na czym korzystają rośliny.
- Używaj naturalnych nawozów, np. kompostu. Jeśli nie masz kompostownika, zapytaj w sklepie ogrodniczym o nawozy naturalne. Do walki ze szkodnikami, takimi jak mszyce, przędziorki czy grzyby chorobotwórcze, korzystaj z naturalnych metod, np.: wody z czosnkiem lub cebulą, ewentualnie wody z mydłem.
- Nie wypalaj trawy ani liści. Wykorzystaj je do kompostu. Suche łodygi roślin wraz ze starymi kwiatostanami usuwaj dopiero na wiosnę – zimuje w nich wiele gatunków owadów.
- Zadbaj, aby w ogrodzie istniała tzw. mozaika siedlisk roślinnych – drzewa, krzewy, rabaty z kwiatami, ogródek skalny i miejsce podmokłe, np. małe oczko wodne z płaskimi brzegami.
- Rośliny ozdobne wybieraj tak, by w czasie całego sezonu któreś z nich kwitły – zapewnisz w ten sposób stały dostęp do pokarmu dla owadów.
- Stwórz w swoim ogrodzie miejsce półdzikie, gdzie ziemię przekopywać będziesz nie częściej niż raz na 3-4 lata, żeby nie naruszyć norek owadów i gryzoni.
- Nie wprowadzaj do ogrodu obcych, inwazyjnych gatunków roślin. Jeśli już takie masz – pozbądź się ich. Listę roślin inwazyjnych znajdziesz na stronie internetowej Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Utwórz w ogrodzie sztuczne gniazda dla trzmieli i innych pszczół dziko żyjących. Zadbaj o wodę dla owadów odwiedzających Twój ogród. Możesz użyć podstawek pod doniczki. Wysyp nieco piasku, zanurz w wodzie patyczki, korę lub trociny. Wybieraj odmiany kwiatów o pojedynczych płatkach. Pszczołom łatwiej jest dostać się do pyłku i nektaru. Pozwól ziołom i warzywom zakwitnąć. Wiele z nich zbieramy, zanim pojawią się kwiaty.

100 lat Pani Zofii

Pani Zofia Chmielewska, mieszkanka Komorowa, skończyła 100 lat! Z tej okazji wójt gminy Michałowice Małgorzata Pachecka złożyła jubilatce wizytę, składając najserdeczniejsze życzenia.

Pani Zofia Chmielewska jest mieszkanką gminy Michałowice od zawsze. Początkowo mieszkała w Granicy, jednak po ślubie przeprowadziła się do Komorowa i tam mieszka do dzisiaj. Całe życie cieszyła się dobrym zdrowiem, jeszcze do niedawna przebywała dużo na świeżym powietrzu, w swoim ogrodzie. Pani Zofia jest pogodną, otwartą i towarzyską osobą. Lubi rozmawiać i przebywać z innymi ludźmi. Zawsze chętnie opowie ciekawe historie ze swojego życia, a pamięta wiele, w tym czasy wojny i początki kolejki WKD. Ponadto interesuje się polityką i na bieżąco podąża za tym, co dzieje się na świecie.

Jubilatce, z okazji setnych urodzin, wizytę złożyła wójt gminy Michałowice Małgorzata Pachecka, wręczając bukiet kwiatów i dyplom z gratulacjami oraz życzeniami zdrowia, szczęścia i kolejnych pięknych lat.

ZAPROSZENIA

Zapraszamy do obejrzenia dwóch wystaw opowiadających o historii Michałowic. Przy ulicy 11 listopada, na płocie skate-parku wisi „Historia Osiedla Michałowice", a przy frontowym wejściu do kościoła przy ul. Szkolnej jest z kolei wystawa poświęcona historii michałowickiej parafii.

Medale za 50 lat pożycia małżeńskiego

7 czerwca w Urzędzie Gminy Michałowice odbyło się uroczyste wręczenie medali dla par, które obchodziły co najmniej 50. rocznicę zawarcia związku małżeńskiego.

W tym roku w uroczystości przyznania medali za długoletnie pożycie małżeńskie wzięło udział 8 par z gminy Michałowice. Wójt gminy Michałowice Małgorzata Pachecka, składając najserdeczniejsze życzenia i gratulacje, osobiście wręczyła oficjalne odznaczenie prezydenta RP:

- Danucie i Józefowi Gajewskim z Sokołowa;
- Ryszardzie i Wojciechowi Karlewiczom z Nowej Wsi (60. rocznica ślubu);
- Grażynie i Leszkowi Kozłowskim z Reguł;
- Krystynie i Ryszardowi Lenarczykom z Opaczy Małej;
- Krystynie i Krzysztofowi Łopatom z Komorowa;
- Alicji i Stanisławowi Mrukom z Michałowic;
- Teresie i Andrzejowi Pągowskim z Komorowa;
- Halinie i Krzysztofowi Sokołowskim z Nowej Wsi.

Jubilaci otrzymali także z rąk wójt gminy Małgorzaty Pacheckiej oraz przewodniczącej rady gminy Beaty Rycerskiej gminne dyplomy oraz bukiety kwiatów od przewodniczącego młodzieżowej rady gminy Mateusza Pietrzaka.

Po części oficjalnej goście zostali zaproszeni na część artystyczną, podczas której piękny występ zaprezentował chór „Czerwone Korale" pod przewodnictwem Renaty Włodarek oraz pełne emocji wystąpienia uczniów z gminnych szkół, którzy z zapałem zaprezentowali w tym wyjątkowym dniu wiersze o tematyce miłosnej: Aleks Pikiołek - „Niepewność" Adama Mickiewicza, Ania Kowalczyk - „Nic dwa razy" Wisławy Szymborskiej oraz Weronika Wrzos - „Ja Ciebie kocham" Adama Asnyka. Resztę spotkania pary wraz z gośćmi spędziły na rozmowach i opowieściach o swoich wspólnych przeżyciach. W tym czasie opowiedziały także, jaka jest ich recepta na udany związek.

- **Państwo Danuta i Józef Gajewscy**

Państwo Gajewscy przechodzą przez wspólne życie zawsze z uśmiechem na twarzy, bo tak jak wspomniała pani Danuta: „uśmiech przywraca życie". Wychodzą z założenia, że trzeba uznać

za normalny przejaw, iż w każdym małżeństwie są wzloty i upadki.
Państwo Gajewscy są mieszkańcami gminy od urodzenia. Razem mieszkają w Sokołowie. Mają dwie córki i troje wnuków.

- **Państwo Ryszarda i Wojciech Karlewiczowie**

Państwo Karlewiczowie obchodzili 60. rocznicę ślubu. Mieszkają w gminie Michałowice od 12 lat. Pan Wojciech pochodzi z Nowej Wsi. Mają dwie córki. Przepis na udany związek – zrozumienie i uczciwość, które muszą iść w parze z miłością.

- **Państwo Grażyna i Leszek Kozłowscy**

Od urodzenia pani Grażyna mieszka w Regułach, pan Leszek pochodzi z Raszyna. Połączyła ich miłość, która nie gaśnie do dziś. I jak w cytowanym przez panią Grażynę tekście Jeremiego Przybory – „Choć, szron na głowie i nie to zdrowie, w sercach cały czas mają maj". Trzeba cieszyć się tym, co się ma. To jest ich bogactwo. Są rodzicami dwójki dzieci (syna i córki) oraz szczęśliwymi dziadkami.

- **Państwo Krystyna i Ryszard Lenarczykowie**

Obydwoje związani z naszą gminą. Pani Krystyna od wielu lat jest mieszkanką Opaczy Małej, pan Ryszard pochodzi z Reguł. W ich związku oprócz miłości ważny jest kompromis i zrozumienie. Mają trójkę dzieci (2 synów i 1 córkę) oraz 4 wnucząt.

- **Państwo Krystyna i Krzysztof Łopatowie**

Pani Krystyna związana jest z Komorowem od wielu lat. Poznali się już w szkole średniej. Nie ma jednej recepty, każdy musi wypracować sobie swoją wspólną drogę, ponieważ w każdym związku jest inaczej. „Nam się to udało" - powiedział pan Krzysztof. Mają dwóch synów i troje wnuków.

- **Państwo Alicja i Stanisław Mrukowie**

Państwo Mrukowie są parą z ogromnym poczuciem humoru i właśnie je uważają za podstawowy budulec udanego małżeństwa. Uważają też, że czasy, w których się poznali, a poznali się młodo (kiedy brali ślub pani Alicja miała 20 lat, a pan Stanisław - 24 lata), sprzyjały tworzeniu trwalszych więzi. Ponadto za najważniejszą wartość w życiu uważają posiadanie rodziny, ponieważ ich zdaniem, jest to wartość, która spaja relację i nadaje życiu sens.
Państwo Mrukowie mieszkają w Michałowicach. Mają trzech synów i czworo wnuków (3 wnuczki i jednego wnuka).

- **Państwo Teresa i Andrzej Pągowscy**

Uważają, że nie ma jednej recepty na udany związek, ale zawsze sprawdza się wzajemny szacunek, miłość i tolerancja. W Komorowie mieszkają razem od 25 lat. Mają trzy córki, z czego dwie wraz z rodzinami mieszkają za granicą, i troje wnuków.

- **Państwo Halina i Krzysztof Sokołowscy**

Receptą na udany związek państwa Sokołowskich, jak sami mówią, jest przede wszystkim pozytywne myślenie i otwartość na innych ludzi. Uważają, że nie powinno się zamykać samemu w domu, wręcz przeciwnie, wychodzić do „świata". Ponadto ważne, by być tolerancyjnym i nie denerwować się bez potrzeby. W swoim małżeństwie wyznają zasadę: „po kłótni należy ochłonąć i rozmawiać ze sobą – żadnych tzw. cichych dni".
Państwo Sokołowscy w 1978 roku pobudowali dom na granicy Nowej Wsi i Komorowa i tam mieszkają wspólnie całe życie. Mają jedną córkę i troje wnucząt.
Spotkanie w Urzędzie Gminy Michałowice momentami uroczyste - było pełne wzruszeń, jednak w większości, przez entuzjastyczne nastawienie jubilatów, przebiegło w pogodnej atmosferze, pełnej żartów, anegdot i uśmiechów.
Medal za 50-lecie pożycia małżeńskiego - odznaczenie nadaje prezydent RP, na wniosek wojewody, który kieruje otrzymane od gmin dokumenty złożone przez samych zainteresowanych bądź rodziny. W naszej gminie wniosek wraz ze skróconym odpisem aktu zawarcia związku małżeńskiego oraz kserokopiami dowodów osobistych składane są w Urzędzie Gminy Michałowice - stanowisko spraw obywatelskich.

2023 Budżet Obywatelski Gminy Michałowice

W tym roku otrzymaliśmy 24 pomysły zgłoszone do Budżetu Obywatelskiego Gminy Michałowice (7 elektronicznie, 17 - w wersji papierowej).

Najwięcej z nich dotyczy budowy i modernizacji infrastruktury rekreacyjnej i społecznej. Wśród propozycji znalazły się m.in.: budowa trasy rowerowej, wykonanie tabliczek na ścieżkach spacerowych, urządzenie placu zabaw w chowanego, strefy rekreacji dla całej rodziny, ze stołami do ping-ponga, trampolinami i leżakami, zabezpieczenie brzegów oczka wodnego, postawienie stacji napraw rowerów, budowa bulodromu i rozbudowa centrum edukacyjnego przy OSP.

Mieszkańcy zaproponowali także budowę pomnika Ignacego Paderewskiego na placu jego imienia, wykonanie ptasiej alei zapewniającej warunki do utrzymania i zwiększenia populacji ptaków oraz zadrzewienie gminy i zabezpieczenie doliny Utraty, aby zapobiec dewastacji jej terenów.

Wśród propozycji są także zajęcia sportowe dla młodzieży z koszykówki i łucznictwa, warsztaty taneczne, rysunku i malarstwa oraz wokalne dla mieszkańców, a także wspierające relacje rodziców i nastolatków. W tym roku nie zabrakło także projektów kulturalnych, cyklów koncertów oraz edukacyjnych – nauka języka włoskiego.

Po ocenie formalnej niestety nie wszystkie z tych pomysłów zakwalifikowały się do kolejnego etapu budżetu obywatelskiego - weryfikacji merytoryczno-prawnej. Jeden z nich został wycofany przez projektodawcę, natomiast 4 otrzymały ocenę negatywną

z uwagi na braki formalne, które nie zostały przez projektodawców uzupełnione w określonym czasie.

Ostatecznie ocenę pozytywną otrzymało 19 projektów. Wkrótce dowiemy się, które z nich zostaną poddane pod glosowanie mieszkańców, gdyż zostały skierowane do oceny merytoryczno-prawnej. Wyniki poznamy najpóźniej 29 sierpnia. Zgłoszone projekty wraz z lokalizacją i oceną:

1. **TANECZNYM KROKIEM PRZEZ ŚWIAT** - Terapia tańcem. Nauka popularnych tańców świata SOLO - Granica - projekt wycofany
2. **ZADRZEWIANIE OBYWATELSKIE** - cała gmina - ocena negatywna
3. **ZABEZPIECZENIE DOLINY UTRATY** - Komorów i Pęcice - ocena negatywna
4. **PLAC DO ZABAWY W CHOWANEGO** - Michałowice - ocena negatywna
5. **TRASA ROWEROWA** na osiedlu Komorów przy chodniku ul. Spacerowej (od ul. 3 Maja do Norwida) - Komorów - ocena negatywna
6. **POMNIK IGNACEGO JANA PADEREWSKIEGO** na placu jego imienia w Komorowie - Komorów - ocena pozytywna
7. **ZAJĘCIA SPORTOWE Z PIŁKI KOSZYKOWEJ** dla dzieci 8-11 lat i 12-15 lat (szkoła podstawowa) cyklicznie 2x w tygodniu dla każdej grupy wiekowej - Michałowice - ocena pozytywna
8. **TANECZNYM KROKIEM PRZEZ ŚWIAT**. Terapia tańcem. Nauka popularnych tańców świata SOLO - Granica - ocena pozytywna
9. **NAMALOWAĆ ŚWIAT** - Nauka rysunku i malarstwa - Terapia malowaniem - Granica - ocena pozytywna
10. **RAZEM NA SPORTOWO - CZYLI JAK NIE NUDZIĆ SIĘ BEZ KOMPUTERA**. Strefa rekreacji dla całej rodziny; stoły do ping-ponga, trampoliny, leżaki - Granica - ocena pozytywna
11. **PROPOZYCJA ARTYSTYCZNEJ WIZYTÓWKI GMINY MICHAŁOWICE** - profesjonalne warsztaty dla zasłużonego zespołu muzycznego otwartego na poszerzenie swojego składu - Komorów - ocena pozytywna
12. **ZAJĘCIA Z ŁUCZNICTWA** dla dzieci w Szkole Podstawowej w Michałowicach - Michałowice - ocena pozytywna
13. **TANGO ARGENTYŃSKIE** - nauka tańca dla mieszkańców gminy Michałowice - Michałowice - ocena pozytywna
14. **OPALOWANIE CZĘŚCI LINII BRZEGOWEJ OCZKA WODNEGO** z wykonaniem ścieżki i barierek drewnianych - Sokołów - ocena pozytywna
15. **ZBUDUJ RELACJE ZE SWOIM NASTOLATKIEM** - cykl warsztatów dla rodziców nastolatków z gminy Michałowice - Komorów - ocena pozytywna
16. **SAMOOBSŁUGOWA STACJA NAPRAWY ROWERÓW** w Regułach - Reguły - ocena pozytywna
17. **SAMOOBSŁUGOWA STACJA NAPRAWY ROWERÓW** w Michałowicach - Michałowice - ocena pozytywna
18. **MICHAŁOWICKIE WIECZORY MUZYCZNE** - kontynuacja cyklu comiesięcznych koncertów muzyki poważnej w wykonaniu uznanych artystów różnych pokoleń - Reguły - ocena pozytywna
19. **ITALIA ZAWSZE PASJONUJĄCA** - poznajemy jej bogactwo poprzez język - Komorów - ocena pozytywna
20. **PTASIA ALEJA** - zapewnienie miejsc gniazdowania ptaków w alei Jana Pawła II w Komorowie - Komorów - ocena pozytywna
21. **TABLICZKI NA ŚCIEŻKACH SPACEROWYCH I PIESZO-ROWEROWYCH** w gminie Michałowice, tzw. Spacerowy BON-TON - cała gmina - ocena pozytywna
22. **PLENEROWE KONCERTY W PARKU** w Regułach - Reguły - ocena pozytywna
23. **ROZBUDOWA CENTRUM EDUKACYJNEGO PRZY BUDYNKU OSP** w Nowej Wsi - Nowa Wieś - ocena pozytywna
24. **BUDOWA BULODROMU** (boiska do gry w bule) w Komorowie - Komorów - ocena pozytywna

Więcej informacji o projektach:
https://www.michalowice.pl/budzetobywatelski

Nielegalne wysypiska

Kilka słów o naszej współpracy z komisariatem policji w Michałowicach dotyczącej porządku i bezpieczeństwa

W 2021 roku razem przeprowadzamy liczne interwencje w ramach Ekopatrolu - zespołu składającego się z pracowników urzędu gminy i policji, który dba o porządek i środowisko w naszej gminie, a także pomaga zwierzętom:

- skontrolowaliśmy **199 kopciuchów**
- interweniowaliśmy w przypadku **255 zgłoszeń mieszkańców** dotyczących m.in. nielegalnej wycinki drzew, dewastacji, umieszczania ogłoszeń w niedozwolonych miejscach czy niestosowania się do harmonogramu odbioru odpadów (wystawiania worków z odpadami dużo wcześniej niż w dniu ich odbioru)
- doprowadzenie do usunięcia **23 wraków** pojazdów
- interwencja w przypadku **57 zgłoszeń wymagających pomocy zwierzętom.**

Ponadto Ekopatrol od początku ubiegłego roku do czerwca 2022 ujawnił **38 mniejszych lub większych nielegalnie porzuconych śmieci**. Głównie były to części samochodowe, odpady budowlane, gabaryty w postaci zużytych mebli i sprzętu AGD. Doprowadziliśmy do ich likwidacji. W 18 przypadkach ustaliliśmy właścicieli odpadów, a co za tym idzie wyegzekwowaliśmy posprzątanie terenu. Ponadto policja karze sprawców tych wykroczeń wysokimi mandatami. W większości sprawcami są mieszkańcy gmin sąsiednich i Warszawy. **Mówimy „NIE" wszystkim, którzy zaśmiecają naszą gminę**.

(Nielegalne wysypiska – na zdjęciach miejsca, w których udało się namierzyć sprawców).

- W ubiegłym roku policja w ramach służb ponadnormatywnych (tzn. finansowanych przez samorząd) częściej patrolowała naszą gminę. Przeprowadzono m.in. **1275 interwencji, a 15 sprawców zatrzymano na gorącym uczynku. Nałożono 858 mandatów i skontrolowano 683 pojazdy**.

Raport z placu budowy

Przedstawiamy raport z aktualnych postępów prac dużych projektów budowlanych prowadzonych na terenie gminy Michałowice.

oprac. Marcin Bójko

Przedszkole w Regułach

Do najbardziej charakterystycznych budynków należy nowe przedszkole w Regułach, budowane przy ulicy Kuchy, w niedużej odległości od urzędu gminy. Prace rozpoczęły się w czerwcu 2021 roku. Obecnie w budynku zainstalowane zostały już okna, drewniana elewacja, wykonane instalacje i tynki wewnętrzne. Rozpoczęło się wykończenie wnętrza (płytki na ścianach, podłogi, sufity). Zakończyła się budowa dachu odwróconego, którego znaczna część zostanie pokryta trawą. Zainstalowano również panele fotowoltaiczne, które radykalnie obniżą koszty eksploatacji przedszkola. Wokół budynku trwają nasadzenia pierwszych drzew i montaż zabawek plenerowych.

Szkoła w Michałowicach

Z kolei od lutego 2021 roku trwa termomodernizacja szkoły w Michałowicach. W ramach inwestycji jako źródło ogrzewania zainstalowana została nowoczesna powietrzna pompa ciepła zasilana gazem ziemnym. To bardzo nowoczesne rozwiązanie. Na dachu budynku

Przedszkole w Regułach

Szkoła w Michałowicach - widać panele fotowoltaiczne na dachu. Nowa sala gimnastyczna ma już dach i trwa ocieplanie jej ścian.

Parking P+R w Komorowie przy ulicy Ceglanej

znalazły się ogromne wymienniki służące do pobierania ciepła z otoczenia, które później wtłaczane jest do wnętrza szkoły. Takie rozwiązanie pozwala zmniejszyć kilkukrotnie koszty związane z ogrzewaniem budynku. Urządzenia zostały uruchomione w zeszłym roku, więc działały już sprawnie przez zimowy sezon grzewczy. Docieplanie ścian budynków szkoły zostało zakończone, pozostała jeszcze do wykonania elewacja sali gimnastycznej. Na dachu zainstalowano panele fotowoltaiczne, które pozwolą zmniejszyć koszty zakupu energii elektrycznej potrzebnej do funkcjonowania szkoły.

Świetlica w Pęcicach

Z kolei mieszkańców Pęcic cieszy rozpoczęcie długo wyczekiwanej budowy nowej świetlicy. Wykonawcą jest firma Renal Bud Adam Cebula z Bieniewic. Inwestycja obejmuje rozbiórkę istniejącego, wiekowego budynku, budowę nowego i zagospodarowanie terenu wokół świetlicy. Obecnie wylana została płyta fundamentowa i trwa budowa drewnianych elementów konstrukcyjnych, które zostaną dostarczone w całości na plac budowy. Budynek będzie mieć powierzchnię **247,5 m²**, a sala zajęć - prawie **102 m²**. Obok niej zaprojektowano zaplecze kuchenne oraz magazynek. W obiekcie będą 3 toalety, pomieszczenia techniczne i ciąg komunikacyjny. Świetlica będzie rzecz jasna dostosowana dla osób z niepełnosprawnością. Przy świetlicy zaprojektowano drewniany taras, a nad nim, a także przed budynkiem, dwie zadaszone pergole.

Ulica Wspólnoty Wiejskiej w Sokołowie

Ulica Przytorowa w Regułach

Oprócz budowy świetlicy zostanie wykonany I etap zagospodarowania terenu. Obejmie on m.in. utworzenie placu zabaw, którego nawierzchnia zostanie wykonana z bezpiecznych materiałów. Urządzenia zabawowe zostaną przeniesione z obecnej lokalizacji. Dodatkowo powstanie linarium i „fabryka piasku". Ponadto zostanie wymienione ogrodzenie całej działki, a przy świetlicy będą ustawione stojaki na rowery. Zakończenie budowy zaplanowano na połowę lipca 2023 roku.

Inwestycje drogowe

Niemniej istotne dla komfortu mieszkańców są inwestycje drogowe prowadzone na terenie gminy Michałowice. Rozbudowane zostaną ulice **Przytorowa** w Regułach (remont właśnie dobiega końca), **Parkowa** ciągnąca się przez Opacz Małą, Michałowice Wieś i Michałowice Osiedle, ulica **Skowronków** w Pęcicach Małych na odcinku od ul. Dzikiej do ul. Kamień Polny, ul. **Niezapominajki** w Nowej Wsi, ul. **Dzika** w Pęcicach Małych. Na ulicy **Szkolnej** w Michałowicach zbudowany został odcinek ścieżki rowerowej między ulicami Kolejową i Aleją Topolową, dzięki czemu mieszkańcy uzyskali możliwość bezpiecznej i wygodnej jazdy rowerem w kierunku Reguł i Puchał. Na przeszło półkilometowym odcinku przebudowywana jest również ulica **Okrężna** w Granicy i Komorowie na odcinku od ul. Kraszewskiego do ul. Norwida.

Inwestycje realizowane są kompleksowo, na przykład przed budową ścieżki rowerowej w Michałowicach ułożone zostały podziemne kanały teletechniczne pozwalające w przyszłości podłączyć światłowód do posesji bez konieczności ciągnięcia kabli napowietrznych.

Parkingi

Zbudowany zostanie parking Parkuj i Jedź w Komorowie przy ul. Kolejowej. W Komorowie kończy się również budowa parkingu przy ulicy Ceglanej rozpoczęta w zeszłym roku. Zakończyła się też budowa zatoki autobusowej w pasie drogowym ul. Sokołowskiej w Pęcicach. Zakończyła się również budowa

Budowa świetlicy w Pęcicach.

ulicy Wspólnoty Wiejskiej w Sokołowie, dzięki której mieszkańcy otrzymają wygodny dojazd do orlika i świetlicy wiejskiej.

Mniej widoczne, ale nie mniej ważne dla komfortu mieszkańców są inwestycje w sieci wodociągową i kanalizacji sanitarnej. W tym roku rozpoczniemy długo oczekiwaną przez mieszkańców budowę sieci wodociągowej w ul. Gwiaździstej w Nowej Wsi. Z kolei w ul. Sieradzkiej w Komorowie i ul. Długiej w Granicy wybudowana zostanie kanalizacja sanitarna.

Wodociągi

Sieć wodociągowa powstanie również w ul. Pruszkowskiej na odcinku od ul. Reja do ul. Długiej w Granicy. Podjęte zostaną również działania zmierzające do budowy sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w ulicy dojazdowej do ul. Głównej w Granicy, sieci kanalizacji sanitarnej w ulicy dojazdowej do ul. Stara Droga w Komorowie-Wsi oraz w ul. Dzikiej w Pęcicach Małych na odcinku od zalewu do ul. Leśnej

W drugiej połowie roku rozpocznie się budowa sieci wodociągowych w ul. Barbary w Granicy i ul. Sarniej w Pęcicach oraz sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Czapli w Opaczy-Kolonii i w ul. Paproci, Rumiankowej, Pod Borem w Komorowie-Wsi. Zakończenie tych inwestycji planowane jest na 2023 rok.

W budżecie gminy przeznaczono również środki finansowe na **zmodernizowanie Stacji Uzdatniania Wody w Pęcicach** wraz z budową nowego ujęcia wody, by zwiększyć produkcję wody pitnej dostarczanej do Pęcic, Pęcic Małych, Sokołowa i Suchego Lasu (więcej na ten temat na stronie 35).

Zupełnie nowym typem inwestycji w gminie Michałowice będą poidełka wody pitnej dla ludzi i zwierząt - dwa w Michałowicach (proponowane lokalizacje to ul. Kolejowa/Topolowa przy ścieżce pieszo-rowerowej oraz w pobliżu szkoły i skate parku) oraz jedno w miejscowości Granica.

Kanalizacja deszczowa

Ważną inwestycją dla mieszkańców Pęcic Małych jest budowa kanalizacji deszczowej. Dokumentacja projektowa tego przedsięwzięcia była skrupulatnie opracowywana przez około 1,5 roku. W założeniach woda deszczowa nie będzie po prostu zrzucana do rzeki, ale również będzie podlegać retencji. W tym celu wykorzystane zostaną m.in.: naturalny zbiornik wodny zlokalizowany na działce u zbiegu ulic Dzikiej i Komorowskiej i kanały podziemne o odpowiednio dobranej średnicy. Projekt przewiduje wykonanie kanalizacji deszczowej w ulicach: Komorowskiej (odc. Leśna – Jaśminowa), Jaśminowej, Dzikiej (odc. Jaśminowa – Komorowska), Skowronków (odc. Dzika – Kamień Polny), Przepiórki, Kuropatwy, Bażantów, Sikorki, Kamień Polny (odc. Skowronków – Parkowa).

Energooszczędne oświetlenie w gminie Michałowice

Gmina Michałowice od paru lat wciela w życie plan budowy energooszczędnego oświetlenia drogowego i intensywnie prowadzi prace związane z modernizacją i wymianą opraw rtęciowych i sodowych na nowe ze źródłami typu LED. Nowoczesne oświetlenie dzięki naturalnie białej barwie światła i zdecydowanie wyższym wskaźniku oddawania barw poprawiło widoczność na drogach, chodnikach i ścieżkach rowerowych.

„Przebudowa i rozbudowa oświetlenia ulicznego na terenie gminy Michałowice" to nazwa zadania, w ramach którego odbywa się budowa nowoczesnego oświetlenia. Od roku 2019 wybudowano 447 sztuk energooszczędnych punktów świetlnych i wymieniono 263 szt. istniejących opraw na LED. Nowe źródła światła znacząco wpłyną także na ochronę środowiska. Ma to na celu poprawę jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji CO_2.

Koszt omawianych inwestycji polegających na budowie, przebudowie i wymianie punktów świetlnych to ponad 3,3 mln. zł z czego ok. 30% pochodziło z funduszy europejskich.

710

latarń w gminie Michałowice ma zainstalowane energooszczędne żarówki LED

W ramach projektu „Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza w gminach południowo-zachodniej części Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego poprzez budowę Zintegrowanego Systemu Tras Rowerowych – Etap II" otrzymaliśmy zwrot 80% poniesionych kosztów dot. oświetlenia ścieżek rowerowych.

Zastosowane rozwiązania mają również bezpośredni wpływ na obniżenie wydatków związanych z kosztami oświetlenia. Zrealizowane działania pozwoliły nam na ok. 50-procentową oszczędność kosztów zakupu energii. W kontekście wzrastających cen za energię elektryczną zagadnienie oszczędności na tym polu jest więc bardzo istotne i warte podejmowanych działań.

W naszej gminie staramy się słuchać głosów mieszkańców. Stąd też w latach 2019-2021 wykonano wiele inwestycji wnioskowanych, m.in. doświetlenie przejść dla pieszych:

Reguły: ul. Regulska, al. Powstańców Warszawy (przy WKD), skrzyżowanie z ul. Graniczną, al. Powstańców Warszawy nad Raszynką; Granica: ul. Główna (przy szkole), ul. Pruszkowska przy ul. Długiej; Nowa Wieś: ul. Brzozowa; Pęcice: ul. Pęcicka i ul. Parkowa przy al. Powstańców Warszawy, przy rondzie ul. Komorowska/Parkowa/Sokołowska; Michałowice: ul. Cicha.

Zapraszamy również do zapoznania się z poniższym zestawieniem wybudowanego nowego oświetlenia ulicznego w latach 2019-2021:

- **Granica:** ul. Cyprysowa, Podleśna, Szczęśliwa, Rekreacyjna, Jagodowa i parking przy świetlicy gminnej ul. Czeremchy
- **Komorów:** ul. Boczna (od ul. Stara Droga), Wrzosowa, Stare Sady, Miodowa, Norwida, Zielna, Pod Borem, Bankowa
- **Michałowice Osiedle:** ul. Parkowa, Parkowa/Klonowa, Parkowa/Szara, ks. J. Popiełuszki, B. Grocholskiej, Kolejowa, doświetlenie przejść postojowych (między ul. Dworcową a ul. Cichą)
- **Michałowice Wieś:** ul. T. Borowskiego, Zgody, Szara
- **Nowa Wieś:** ul. Brzozowa, Łąkowa, Miła
- **Opacz Kolonia:** ul. Sosnowa, Tymiankowa
- **Reguły:** ul. Fregaty, Nawigacyjna, Kopciuszka, Złotej Rybki, Królewska, Krótka, Słoneczna, Michała, Zielona, Calineczki, Baśniowa, Ogrodowa (dojście do przejścia w Al. Jerozolimskich)
- **Pęcice:** ul. Parkowa
- **Pęcice Małe:** ul. Skowronków i Drozdów (od ul. Dzikiej do ul. Zielona Polana)
- **Oświetlenie ścieżek rowerowych:** Pęcicka - od al. Powstańców W-wy do granicy gminy; Michałowice Osiedle i Michałowice Wieś – wzdłuż ul. Kolejowej i Kasztanowej; Reguły i Michałowice wzdłuż ul. Kuchy i Al. Topolowej.

Więcej wody w kranach

Aby poprawić dostępność wody w wodociągach gminnych przygotowujemy nowe inwestycje: wiercimy dwie nowe studnie głębinowe i modernizujemy stację uzdatniania wody w Pęcicach.

oprac. Marcin Bójko

Sieć wodociągowa w naszej gminie zaopatrywana jest w wodę z trzech ujęć:

Michałowice, Opacz, Opacz-Kolonia i Reguły podłączone są do wodociągu MPWiK i otrzymują wodę warszawską, której ujęcie jest pod dnem Wisły (słynna Gruba Kaśka). Pęcice, Pęcice Małe, Sokołów, Suchy Las zaopatrywane są w ze stacji uzdatniania wody przy ul. Źródlanej (na zdjęciach), która czerpie wodę ze studni głębinowej przy tej samej ulicy (stąd zresztą nazwa). Z kolei stacja uzdatniania wody Komorów przy ul. Turystycznej zaopatruje Komorów Osiedle, Komorów Wieś, Granicę i Nową Wieś.

Z myślą o przyszłości planujemy powiększenie liczby ujęć wody dostarczanej do gminnych stacji uzdatniania wody. Dlatego przygotowaliśmy dokumentację projektową budowy studni głębinowej z pokładów czwartorzędowych. Ujęcie zostało wybudowane na działce 326 w Pęcicach znajdującej się przy ulicy Zaułek i odległej około 500 metrów w linii prostej od stacji uzdatniania wody przy Źródlanej. W ramach projektu wykonana zostanie również dokumentacja niezbędna do wybudowania przewodu wody surowej w ulicach Zaułek, Wąskiej i Źródlanej, tak by nowa studnia zaopatrywała cały rejon Pęcic, wspomagając już istniejące ujęcie. Samo wywiercenie studni nie wystarczy do zwiększenia podaży wody pitnej, oprócz tego trzeba poprawić wydajność stacji uzdatniania wody. Na szczęście jest na to prosty sposób. Projekt stacji w Pęcicach zakładał instalację dwóch zasobników wody pitnej (na zdjęciu okrągły budynek), natomiast w czasie budowy powstał tylko jeden magazyn, gdyż ówczesne zapotrzebowanie nie wymagało dwóch budynków. By zwiększyć wydajność stacji w Pęcicach wystarczy więc dobudować kolejny zbiornik na wodę pitną.

Z kolei z myślą o stacji uzdatniania wody w Komorowie Wsi przy ulicy Turystycznej planujemy zakup działki, na której również można by wybudować studnię, pozwalającą zwiększać dostawy wody dla mieszkańców Komorowa, Nowej Wsi i Granicy.

Przenosimy kable pod ziemię

Napowietrzne sieci energetyczne są awaryjne i szpecą krajobraz. Warto wymieniać je na podziemne linie kablowe. Przedstawiamy pokrótce plany wymiany linii energetycznych na najbliższe lata.

oprac. Marcin Bójko

Ciągłość dostaw energii elektrycznej to w dzisiejszych czasach jedna z naszych podstawowych potrzeb. Wszyscy oczekujemy pewności zasilania. Dostarczanie energii elektrycznej nie należy jednak do bezpośrednich zadań gminy, co wynika z ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy Prawo energetyczne. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, za dostawy energii elektrycznej, a co za tym idzie za stan linii elektroenergetycznych odpowiada PGE Dystrybucja Oddział Warszawa – właściciel operator sieci dystrybucyjnej na terenie naszej gminy.

Jedyną formalną rolą gminy jest wydawanie zgód na lokalizowanie urządzeń elektroenergetycznych, udostępnianie pasów dróg gminnych na potrzeby lokalizacji sieci elektroenergetycznej i prowadzenie modernizacji sieci w ramach przebudów dróg.

Jednak nie chcemy jako urząd gminy być bierni w sytuacji licznych awarii. Dlatego aktywnie i skutecznie podejmujemy współpracę z PGE Dystrybucja, wychodząc z założenia, że niezależnie od niewielkiej roli władz gminnych w budowie i konserwacji sieci energetycznej, tempo zmian powinno być możliwie jak najszybsze. Taki cel przyświeca naszej aktywnej współpracy ze spółką dystrybucyjną. Liczę, że efekty wspólnych wysiłków Urzędu Gminy Michałowice i PGE Dystrybucja S.A., będą widoczne już wkrótce.

Zamiana linii napowietrznych na podziemne daje szereg korzyści. Po pierwsze linie kablowe prowadzone w ziemi nie są narażone na działanie czynników takich jak silny wiatr, burze czy opadające z drzew gałęzie. Po drugie drzewa zyskają bardziej naturalny, reprezentacyjny wygląd, bo nie będą już konieczne drastyczne wycinki w koronach drzew, prze-

ciwko którym tak wiele osób zgłasza sprzeciw. Po trzecie tak zbudowane linie są znacznie mniej podatne na awarie. Po czwarte ulice zyskają estetyczny wygląd bez plątaniny drutów. Po piąte wreszcie skablowanie linii energetycznych pozwoli na podniesienie parametrów dostaw energii elektrycznej dostarczanej przez PGE Dystrybucja S.A.
Poniżej pokrótce prezentujemy plany dotyczące poszczególnych miejscowości naszej gminy.

Michałowice

Pierwszy etap przygotowania do planowanych inwestycji obejmie wykonanie dokumentacji projektowych i pozyskanie wszelkich niezbędnych pozwoleń i uzgodnień w tym Państwa, których te zmiany będą dotyczyły (wyniesienie złączy w granice działek). Szczegółowo dokumentacje projektowe obejmą:

- ul. Raszyńską na odcinku od ul. Wesołej do ul. Cichej
Skablowanie linii niskiego napięcia na odcinku od ul. Wesołej do ul. Cichej. W zakres skablowania wejdzie demontaż istniejących sieci napowietrznych, montaż linii kablowych, montaż złączy kablowo-licznikowych zgodnie ze standardami PGE, budowa wewnętrznej linii zasilającej (WLZ) – ok. 40 szt., od granicy działki, gdzie będzie usytuowane złącze kablowe, do miejsc zasilania na prywatnych posesjach.
Skablowanie oświetlenia ulicznego: na odcinku ok. 750 m latarnie oświetleniowe będą montowane po obu stronach ulicy, a na odcinku ok. 450 m słupy zostaną zamontowane z jednej strony ulicy. Całkowita długość ulicy: 1250 m.

- ul. Szkolną na odcinku od ul. Topolowej do ul. Polnej
Skablowanie linii niskiego napięcia na odcinku ok. 1100 m po obu stronach ulicy i na odcinku ok. 300 m po jednej stronie ulicy. W zakres skablowania wejdzie demontaż istniejących sieci napowietrznych, montaż linii kablowych, montaż złączy kablowo-licznikowych zgodnie ze standardami PGE, montaż WLZ – ok. 50 szt. do prywatnych posesji.
Skablowanie oświetlenia ulicznego: na odcinku ok. 1100 m latarnie oświetleniowe będą montowane po obu stronach ulicy, a na odcinku ok. 200 m słupy zostaną zamontowane z jednej strony ulicy. Całkowita długość ulicy: 1311 m.

- ul. 3 Maja na odcinku od ul. Kolejowej do ul. Parkowej
Skablowanie linii niskiego napięcia na odcinku ok. 1000 m po obu stronach ulicy. W zakres skablowania wejdzie demontaż istniejących sieci napowietrznych, montaż linii kablowych, montaż złączy kablowo-licznikowych zgodnie ze standardami PGE, WLZ – ok. 40 szt., od granicy działki, gdzie będzie usytuowane złącze kablowe, do miejsc zasilania na prywatnych posesjach. Skablowanie oświetlenia ulicznego: na odcinku ok. 1000 m latarnie oświetleniowe będą montowane po jednej stronie ulicy. Całkowita długość ulicy: 3 Maja 997,7 m.

Nowa Wieś, Granica

Modernizacja napowietrznej linii energetycznej SN 15 kV (KOSMEPOL 2) na sieć kablową, wymiana stacji transformatorowych 15/0,4 kV na kontenerowe. Prace projektowe prowadzone przez PGE Dystrybucja dla 16 z 17 odcinków są na ukończeniu (czekamy na pozwolenia na budowę). Na terenie naszej gminy inwestycja będzie się obywała w etapach V – XVII.
W Nowej Wsi skablowanie sieci elektroenergetycznej będzie dotyczyło: **WDW Helenów** oraz ulic **Polnej, Kamelskiego, Głównej, Spacerowej, Heleny i Wandy**. W Granicy: **Głównej, Podleśnej, Osieckiej, Mikołaja Reja, Pruszkowskiej, Skośnej**. Na terenie wsi Komorów: od **Norwida** do kontenerowej stacji transformatorowej zlokalizowanej na wysokości **Spacerowej**. Gmina ze swojej strony zezwoliła na umieszczenie sieci w pasach drogowych. Monitorujemy sytuację i dokładamy wszelkich starań, aby umożliwić PGE Dystrybucja jak najszybsze rozpoczęcie robót budowlanych i realizację tak potrzebnej inwestycji.

Komorów

Komorów – modernizacja przez PGE Dystrybucja linii niskiego napięcia 0,4 kV poprzez wymianę przewodów oraz przyłączy z nieizolowanych na izolowane, tzw. „warkocze" (łącznie ok. 3 km). Kompleksowa wymiana przewodów znacznie zmniejszy podatność sieci na zwarcia w trakcie porywistych wiatrów oraz na przepięcia w trakcie burz. Remont obejmie dwa obwody zasilające posesje:
– Obwód „Zaciszna", tj. ulice **Wiśniowa, Leszczynowa, Spokojna** (na odcinku od Komorowskiej do posesji nr 7), **ul. Zaciszna** (na odcinku od Komorowskiej do posesji nr 10), **Akacjowa** oraz **Komorowska** (na odcinku od Brzozowej do Żwirowej).
– Obwód „Żwirowa", tj. ulice **Żwirowa, Lipowa, Ceglana, Żabia**.
Gmina Michałowice w ramach współpracy z PGE Dystrybucja opracowała dokumentację skablowania sieci elektroenergetycznej w **alei Marii Dąbrowskiej** wraz z modernizacją oświetlenia. Projekt jest na etapie uzyskiwania pozwolenia na budowę. Na zlecenie gminy prowadzone są również prace projektowe skablowania sieci elektroenergetycznej przy **Nadarzyńskiej i Spacerowej**.

Zmiana miejscoweg planu dla ulicy Szkolnej w Michałowicach

23 lutego 2021 roku Rada Gminy Michałowice podjęła uchwałę nr XXIX/331/2021 w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Michałowice na terenie obrębów ewidencyjnych Michałowice–Osiedle i Michałowice–Wieś, w tym dla obszaru „Szkolna".

Obszar objęty projektem planu położony jest w centralnej części miejscowości Michałowice w rejonie ulic Szkolnej, Parkowej, ks. J. Popiełuszki, Rynkowej oraz B. Grocholskiej i obejmuje głównie działki będące własnością gminy, ale również działki parafii oraz kilkanaście działek będących własnością osób fizycznych. Na obszarze opracowania znajdują się ważne dla funkcjonowania gminy obiekty usług społecznych takie jak: przedszkole, szkoła podstawowa, kościół czy tereny sportu i rekreacji.

Zgodnie z procedurą planistyczną określoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przygotowano projekt planu uwzględniający istniejące uwarunkowania oraz potrzeby gminy. Dokument ten był następnie przekazany do zaopiniowania i uzyskał wymagane przepisami uzgodnienia. Wyłożenie do publicznego wglądu projektu planu odbyło się od 16 lutego do 18 marca 2022 roku i w tym czasie zainteresowani mieszkańcy mogli zapoznać się z planowanymi rozwiązaniami.

Zaproponowane w projekcie przeznaczenie terenów, na których znajduje się kościół i budynki mieszkalne nie ulega zmianom. Wprowadzono tu natomiast nieznaczne korekty wskaźników zagospodarowania oraz uwzględniono kościół jako lokalną dominantę przestrzenną.

Plan wprowadza natomiast bardziej zauważalne zmiany w ustaleniach dotyczących terenów oświatowych – rozszerzono tu m.in. katalog dopuszczonych funkcji, dokonano zmiany wskaźników zagospodarowania oraz dopuszczono realizację miejsc parkingowych dla szkoły i przedszkola na sąsiadujących terenach dróg i parkingów. Zwiększenie dopuszczalnej powierzchni zabudowy oraz zmniejszenie tzw. powierzchni biologicznie czynnej umożliwią uporządkowanie terenów zajętych utwardzeniami przy szkole oraz w przyszłości jej rozbudowę, a także zachowanie w obecnej lokalizacji obiektu kontenerowego stanowiącego część istniejącego przedszkola. W obiekcie tym, po realizacji nowego budynku oświatowego, możliwe będzie zlokalizowanie świetlicy, czy np. miejsca spotkań osób starszych.

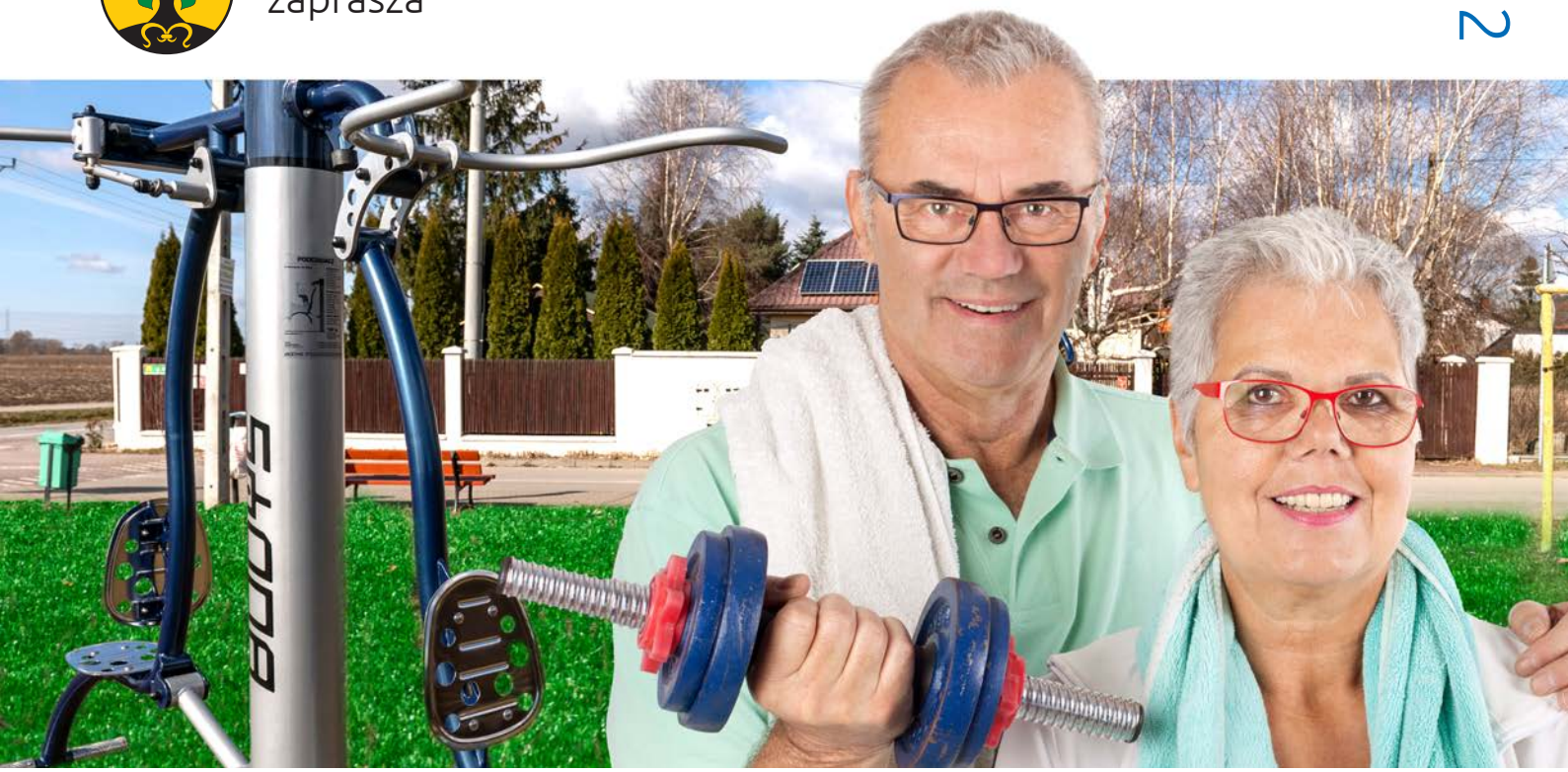
Sporządzany plan miejscowy dla rejonu ulicy Szkolnej sprzyja zatem zmianom zagospodarowania w wyższym niż obecnie standardzie na terenach publicznych oraz umożliwia realizację bogatszego wachlarza usług służących mieszkańcom.

Plan stał się obowiązującym aktem prawa miejscowego – został przyjęty przez radnych gminy Michałowice w formie uchwały oraz ogłoszny w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Wójt Gminy Michałowice
zaprasza

2022

ZAJĘCIA SPORTOWE
DLA SENIORÓW

DLA MIESZKAŃCÓW GMINY MICHAŁOWICE W WIEKU 60+

Szczegóły:

PONIEDZIAŁEK I ŚRODA

AQUA SENIOR

GODZ. 7.30

PRUSZKÓW

UL. ANDRZEJA 3

MIEJSCE: MIEJSKA KRYTA PŁYWALNIA „KAPRY"

ZAPISY: sport@michalowice.pl

PONIEDZIAŁEK

*BODYART

GODZ. 19.30

SUCHY LAS

UL. KS. WOŹNIAKA 6

MIEJSCE: ŚWIETLICA

*** wymagana własna mata**

CZWARTEK

NORDIC WALKING

GODZ. 10.00

REGUŁY

AL. POWSTAŃCÓW WARSZAWY 1

MIEJSCE: PARKING PRZED URZĘDEM GMINY

CZWARTEK

AKTYWNY SENIOR

GODZ. 16.30

NOWA WIEŚ

UL. SPACEROWA

MIEJSCE: STREFA REKREACJI

PIĄTEK

*ZDROWY KRĘGOSŁUP/JOGA

GODZ. 10.00

REGUŁY

UL. WIEJSKA 13

MIEJSCE: ŚWIETLICA

*** wymagana własna mata**

Seniorzy wymagający transportu proszeni są o kontakt: **sport@michalowice.pl**

Zajęcia realizowane w ramach Programu Polityki Senioralnej Gminy Michałowice na lata 2021 – 2024.

Wydarzenie może być dokumentowane w postaci fotorelacji/filmu i może być opublikowane na stronach internetowych, w mediach społecznościowych i wydawnictwach gminy Michałowice oraz jednostkach pomocniczych oraz może być przekazywane mediom. Biorąc udział w przedsięwzięciu uczestnik/opiekun prawny uczestnika,wyraża zgodę na przetwarzanie jego/uczestnika wizerunku dla potrzeb związanych z promocją wydarzenia.

Mieszkanie wytchnieniowe – pomoc dla rodzin

W wakacje odpocząć powinien każdy, a szczególnie osoby, które codziennie, czasem przez 24h na dobę, opiekują się osobami, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować.

Taką możliwość daje im gminne mieszkanie wytchnieniowe, dzięki któremu otrzymają oni czasowe wsparcie w sprawowaniu opieki nad schorowanymi bliskimi.

Zapewni je wykwalifikowany personel, który przez cały czas pobytu pomoże podopiecznemu w codziennych czynnościach (utrzymanie higieny osobistej, ubieranie się, przemieszczanie, załatwianie spraw osobistych, podawanie lekarstw, zakupy, przygotowanie posiłków i ich podanie oraz sprzątanie mieszkania), a także umożliwi mu spotkania z rodziną i znajomymi.

Mieszkanie mieści się w domu socjalnym w Komorowie przy ul. Sieradzkiej.

W mieszkaniu wytchnieniowym jest samodzielny pokój dla osoby wymagającej opieki, który jest wyposażony w łóżko rehabilitacyjne, oraz urządzony salon z aneksem kuchennym. Pomieszczenia dostosowane są w pełni dla osób z niepełnosprawnością.

Jeśli ktoś z naszych mieszkańców chce skorzystać z takiej formy pomocy, zapraszamy do kontaktu z pracownikiem socjalnym GOPS – **tel. 22 350 91 20** oraz na stronę internetową https://gops.michalowice.pl/dla-niepelnosprawnych/mieszkanie-wytchnieniowe

Okres pobytu w mieszkaniu wytchnieniowym będzie czasem dobrym dla wszystkich: i dla opiekunów, którzy zregenerują siły i będą mieć czas na realizację swoich potrzeb, i osób, które podczas ich nieobecności będą mieć profesjonalną opiekę.

Żołnierz jazdy cudzoziemskiej

Miasto w Brazylii
Rzewień

Imię Stępowskiego

Bogacze
Nakrycie namiotu

Wąż z „Księgi dżungli” Kiplinga
Wyposażenie laboratorium

Repe-racja
Przywódca szajki

Silne, szerokie ramiona

Henryk Dobrzański
Danser

Przyjaciel Holmesa
Żona radży

Siatka dla wędkarza

Zniżka
Kieliszek alkoholu

Ryba ze stawów w Pęcicach

Spór
Szlachecki tytuł

U boku oficera
Problem

Plażowiczom nie przeszkadza

Model renault

Tadeusz, jazzman

Roślina oleista

M I C H A Ł O W I C E

Ogon sukni ślubnej

Buble
Chlor lub fluor

Przepływa przez Awinion

Robi okulary

Pierwszy komputer

Angielskie imię żeńskie

O jeden za daleko

Dawne narzędzia do młócenia zboża
Zajęcze słuchy
Trzos, kiesa

Dawniej powód
Osady rzeczne

Bliźniaczy brat Romulusa

Biała na brzozie
Chromosom

Mieszkanka Teheranu

Rawlison
Porcja rudy

Wyprawa panny młodej; wiano
Dawny nauczyciel

Obsługuje w restauracji

Sąsiedzi Polaków

Metropolia Kirgistanu

Dziewica w muzułm. raju

Mała poduszka

A K T Y W N E Kompozycja Muzeum w Madrycie W A K A C J E

Urządzenie do wbijania pali

Władca starożytnego Egiptu

Indianie z westernu

Przyrząd do kreślenia

Arsene ...
Wodorost

Lek z wielorybа

Tytuł powieści Alberta Camusa

Pracuje w salonie odnowy

Między aktami
Waluta Bułgarii
Dawna osada obronna
Serwuje napoje i desery

Ciężki metal
Uroczystość

Kocia kończyna
Rodzaj bicza

... Saudyjska w Azji

Przystąpienie do czegoś

Puszka rogowa krowy

Poetyckość
Część kartki

Stan w USA

Krewny ze strony ojca

Stanisław, utytułowany kolarz

Przechrzta
Drzewo liściaste

Czyści powietrze

Niemieckie imię męskie

Koreańska jedn. pieniężna

Wygładzanie drogich kamieni

Metropolia Guam

Dział fizyki związany z wytwarzaniem energii jądrowej

1	2	3	4	5

6	7	8	9	10	11	12	13

14	15	16

17	18	19	20	21	22	23	24

„Zielona Willa” – świadek naszej historii

Dorota Bagińska i Wojciech Bagiński

wszystkie zdjęcia z archiwum D.W.Bagińscy/architekci

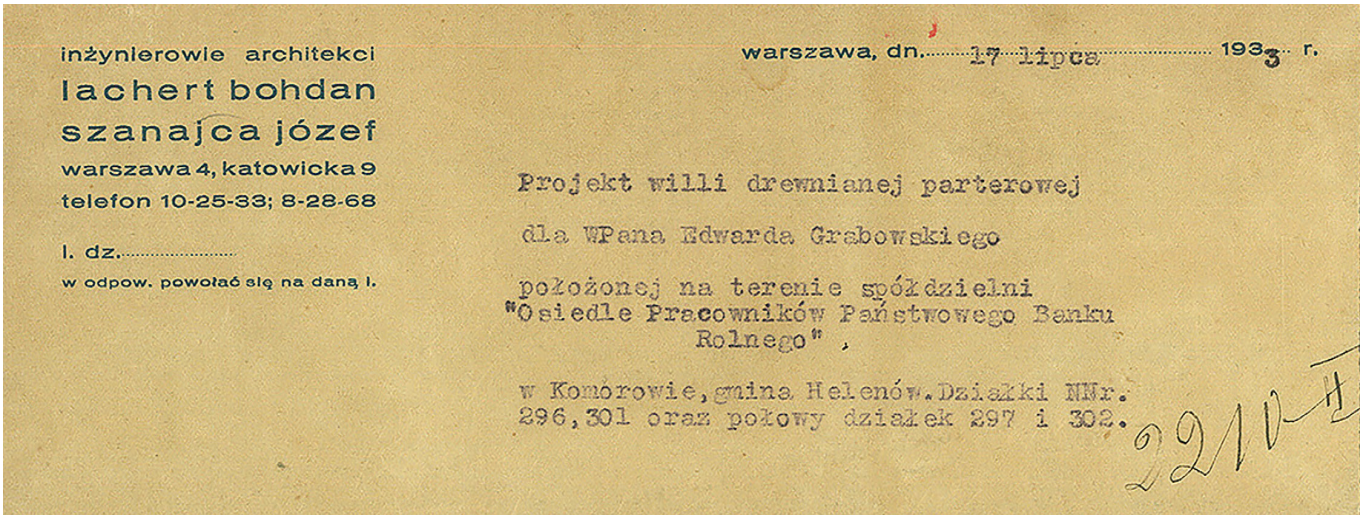
W głębi rozległego ogrodu przy ulicy Krasińskiego w Komorowie znajduje się unikalny obiekt – zachowana w pierwotnym kształcie niewielka drewniana „Zielona Willa” z 1934 roku autorstwa Józefa Szanajcy i Bohdana Lacherta, znakomitej spółki projektowej. Autorzy, znani dziś raczej z realizacji większych i bardziej spektakularnych obiektów, byli zaangażowani w tworzenie nowego modelu mieszkania/domu – łatwego, szybkiego i taniego w realizacji, także w formule spółdzielczego ruchu budowlanego.

Historia „Zielonej Willi” wiąże się nierozerwalnie z początkami „nowoczesnego osiedla Miasto Ogród Komorów” i współtworzących je spółdzielni mieszkaniowych, ale także z okolicznościami wytyczenia Elektrycznej Kolei Dojazdowej, dzisiejszej WKD.

Lata dwudzieste i początek lat trzydziestych XX wieku to czas wyjątkowy dla Komorowa, podobnie jak dla wielu miejscowości położnych w pobliżu wielkich miast odrodzonej Polski. Młode państwo starało się poprawić bardzo trudne po latach wielkiej wojny warunki życia polskiego społeczeństwa, m.in. poprzez promowanie rozwoju taniego budownictwa mieszkaniowego. Wdrażano rozwiązania prawne, organizacyjne i finansowe sprzyjające m.in. rozwojowi osiedli mieszkaniowych na terenach związanych z miastami.

Szczególną w tym rolę odgrywały dwa państwowe banki: Bank Gospodarstwa Krajowego i Państwowy Bank Rolny. BGK zajmował się wspomaganiem finansowania i propagowaniem nowoczesnego budownictwa mieszkaniowego. Państwowy Bank Rolny działał przede wszystkim w terenie - prowadził obsługę finansową i organizacyjną rolnictwa i osadnictwa. Powstało wówczas mnóstwo nowych osiedli podmiejskich, z których wiele nawiązywało do idei miast ogrodów: zdrowych miejsc do życia dla ludzi utrzymujących się z pracy rąk własnych, do mieszkania w niewielkim domu z użytecznym ogrodem.

Państwowy Bank Rolny współtworzył także historię EKD i Komorowa, zarówno jako instytucja, jak i „źródło" znaczącej części komorowskiej społeczności. Współorganizował wykup terenu pod wytyczaną w 1925 roku linię EKD

inżynierowie architekci
lachert bohdan
szanajca józef
warszawa 4, katowicka 9
telefon 10-25-33; 8-28-68

l. dz.....
w odpow. powołać się na daną l.

warszawa, dn. 17 lipca 1933 r.

Projekt willi drewnianej parterowej

dla WPana Edwarda Grabowskiego

położonej na terenie spółdzielni "Osiedle Pracowników Państwowego Banku Rolnego",

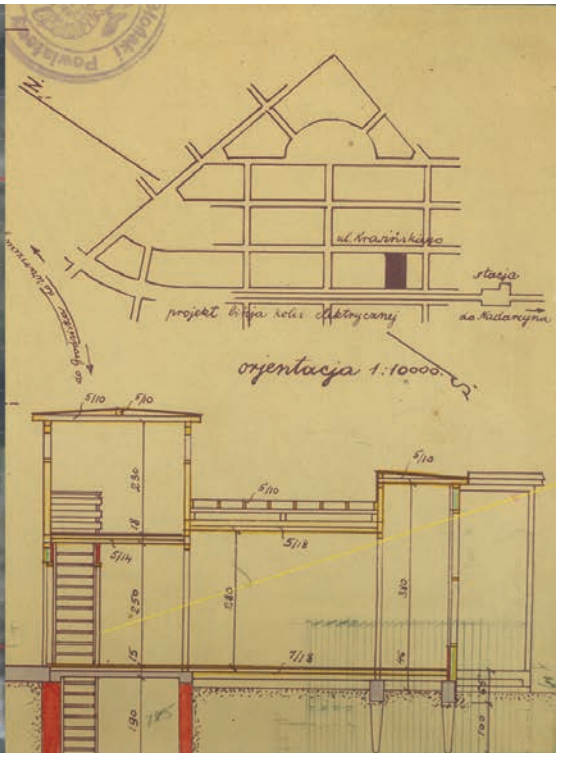
w Komorowie, gmina Helenów. Działki NNr. 296, 301 oraz połowy działek 297 i 302.

221-I

i przeprowadził melioracje gruntów, m.in. w pasie pomiędzy Pęcicami i Helenowem. Zajmował się scalaniem i parcelacją terenów przy trasie EKD, również na potrzeby właścicieli okolicznych majątków, m.in. majątku Komorów. Jedną z tych właśnie parcelacji był plan dla trzeciej, największej części Komorowa, który został zatwierdzony w 1930 roku pod nazwą Plan nowoczesnego osiedla Miasto Ogród Komorów. Obejmował porolniczy obszar między niewielkimi osiedlami Stary Komorów i Strzecha Polska (położonymi po zachodniej stronie EKD) a parkiem majątku Komorów i wiejską zabudową na jego południowym obrzeżu.

Jeszcze w trakcie prac parcelacyjnych Spółdzielnia Mieszkaniowa Osiedla Pracowników Państwowego Banku Rolnego w Warszawie kupiła pierwszych 100 działek oświadczając, „iż wiadome jej jest, iż Miasto Ogród Komorów, w skład którego wchodzi nabywana nieruchomość, jest przeznaczone wyłącznie na wzorowe osiedle mieszkaniowe i że w związku z tem Spółdzielnia zmuszona jest podporządkować się rygorom dla tego rodzaju osiedli przypisanemi lub w przyszłości jeszcze mogącym być wydanemi." Spółdzielnia miała, zgodnie z zadaniami PBR, ukształtować osiedle z „wzorową" zabudową niewielkimi domami w użytkowych ogrodach, wyposażone w infrastrukturę społeczną i techniczną - dobrze służące mieszkańcom, ale także służące propagowaniu nowoczesnego

i taniego budownictwa osiedli mieszkaniowych położonych w orbicie komunikacyjnej miast. Służyć temu miały zarówno publikacje i udział spółdzielni w wystawach, jak i stworzenie możliwości prezentacji osiedla i wybranych obiektów.

W pierwszej kolejności spółdzielnia wybudowała na części działek funkcjonalne budynki o minimalnych powierzchniach (około 30 mkw.), które przekazała w użytkowanie najbardziej potrzebującym rodzinom spółdzielców. Domki zostały zbudowane według jednolitego projektu, z powtarzalnych drewnianych elementów, od razu z zamysłem przyszłej rozbudowy lub wymiany na domy większe. Spółdzielnia prowadziła też sukcesywnie sprzedaż działek (także tych z domkami) swoim członkom.

Wśród pierwszych indywidualnych właścicieli działek z małymi domkami znaleźli się państwo Maria i Edward Grabowscy, którzy współtworzyli spółdzielnię i jej oryginalną ideę. Edward Grabowski, jako członek zarządu spółdzielni, był odpowiedzialny za wypełnianie przez spółdzielnię zadań wskazanych przez Państwowy Bank Rolny, będący także kredytodawcą przedsięwzięcia. Zapisy w umowie kredytowej (znanej pośrednio z pierwszych polis ubezpieczeniowych domu), a także stosowane wówczas przez PBR praktyki wskazują na podjęcie się przez państwa Grabowskich zadania stworzenia „wzorowego domu z ogrodem", przeznaczonego do prezentacji przez pierwszych kilka lat po wybudowaniu. Wskazuje na to również zamówienie przez nich projektu rozbudowy w uznanej pracowni Lacherta i Szanajcy oraz nadzwyczaj staranna realizacja budowlana, prowadzona w bezpośrednim kontakcie z projektantami (o czym świadczą adnotacje architektów na oryginalnej dokumentacji).

Budynek, choć niewielki, jest niezwykle funkcjonalny - spełnia znakomicie rolę domu dla trzy- lub czteroosobowej rodziny. Zróżnicowanie charakteru poszczególnych pomieszczeń podkreśla zastosowanie okien i zespołów okien odpowiadających wielkością i charakterem funkcji danego wnętrza. Zgodnie z ideami funkcjonalizmu, w zależności od przeznaczenia pomieszczeń, okna albo zapewniały jedynie użytkowe oświetlenie, albo otwierały szeroko wnętrze budynku na otaczający ogród. Powiązanie domu z otoczeniem dopełniło usytuowanie tarasów: użytkowego przy salonie i widokowego na dachu domu.

Budynek jest „ciepły" - nie tylko przytulny i słoneczny, ale znakomicie wyizolowany termicznie dzięki przemyślanej strukturze elementów ścian i stropów oraz zastosowaniu okien skrzynkowych o wysokiej jakości wykonania - niemal wszystkie służą do dziś. Nawet ogromne przeszklenie niedużego salonu zostało tak pomyślane, żeby można było oddzielić wychładzaną przy skrajnych mrozach część pokoju, bez uszczerbku dla podstawowej jego funkcjonalności. Jednocześnie to samo przeszklenie, dzięki umieszczeniu w podwyższonej części salonu, wpuszcza w głąb salonu słońce, nawet latem, gdy promienie padają najbardziej pionowo.

O klasie projektu i realizacji budowlanej, ale także o starannym konserwowaniu domu przez kolejnych właścicieli, świadczy jego znakomity stan zachowania. Budynek, poza drobnymi unowocześnieniami instalacji i dobudową przedsionka, zachował niezmienioną formę na zewnątrz i we wnętrzach. Pozostało także wiele elementów pierwotnego wyposażenia, jak np. charakterystyczne dla lat trzydziestych terakotowe gorseciki w łazience, piec kaflowy z oryginalnymi drzwiczkami, czy ebonitowe włączniki światła.

Unikalna wartość „Zielona Willa" została potwierdzona w grudniu 2016 roku wpisem do rejestru zabytków, dokonanym po rozpoznaniu i zdokumentowaniu obiektu przez służby konserwatorskie Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie. Jednak obiekt ma znacznie większą wartość – jest świadkiem historii awangardowego myślenia społecznego i dynamiki odradzającej się Polski, a jednocześnie historii zupełnie lokalnej, naszej historii.

Tadeusz Skąpski - dyrektor IUNG w Regłuach

Rafał Skąpski

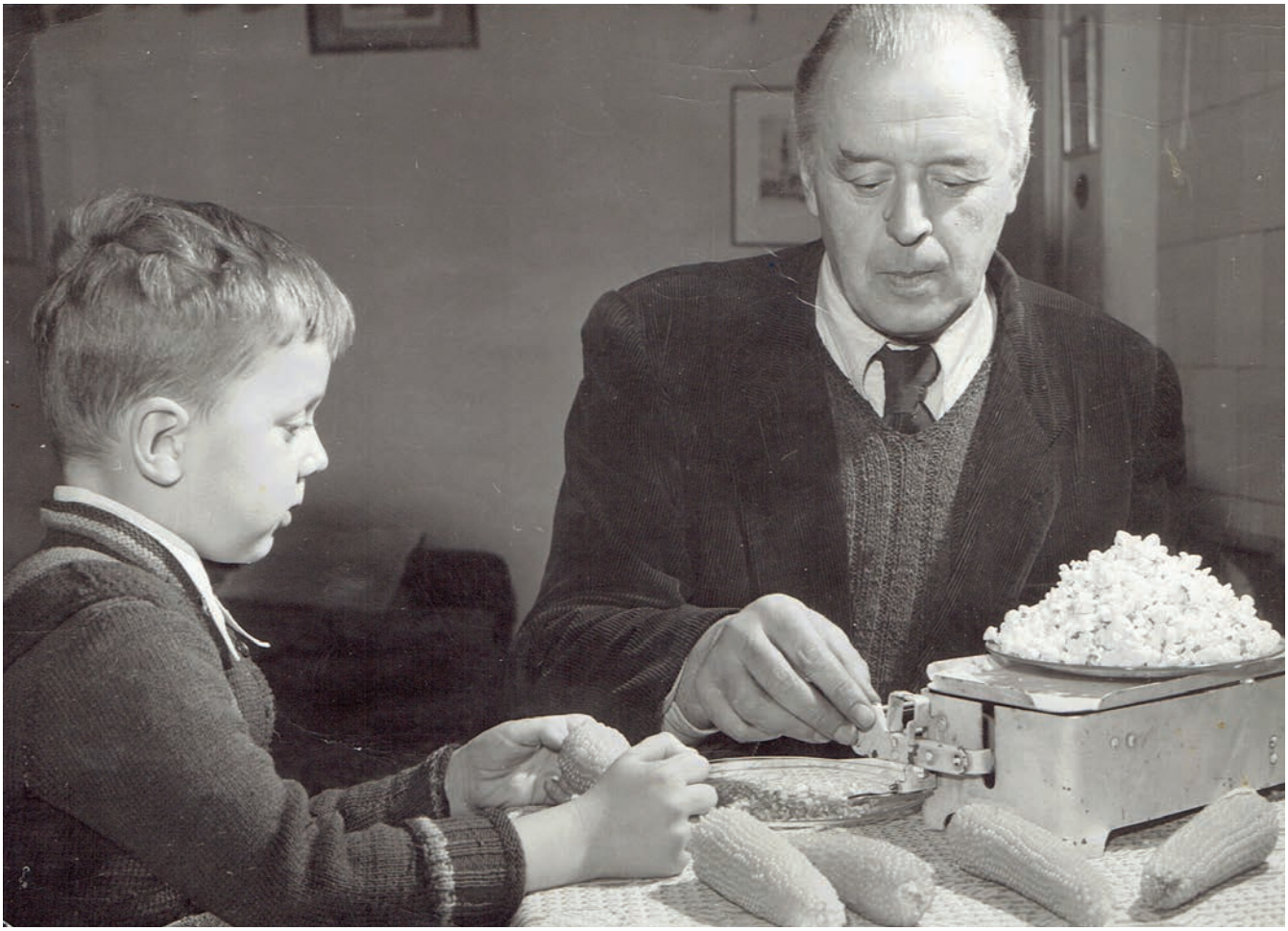
Na początku kwietnia wraz z dawnym mieszkańcem Reguł prof. Jerzym Rubachem odwiedziłem Reguły. Była to krótka, w zasadzie nieplanowana wizyta. Chyba trzecia od momentu, gdy stąd w 1962 roku wyprowadziliśmy się. W obecnych realiach trudno było odnaleźć obrazy z dzieciństwa. W pamięci dziecka wszystko zapisuje się jako większe i piękniejsze. Pamięta się też to, czego już niestety odnaleźć nie można. Przykładem dworek, zwany kiedyś przez niektórych pałacem. Został już przed wielu laty zeszpecony na lewym skrzydle dobudówką w miejscu stylowej werandy. Do tej dobudówki dodano później jeszcze jeden segment, nienaturalnie wydłużając bryłę dworku. W jednym tylko miejscu zachował się fragment muru odgradzającego dworek od zabudowań gospodarczych, po których także śladu nie ma. A jeszcze w pamięci mam (patrząc od lewej) budynki obory, stajni, spichlerz ponad nią, pośrodku kuźnię, dalej wozownię, zadaszone miejsce postoju maszyn rolniczych, wreszcie wagę wozową, rzadko dziś spotykaną platformę, na którą rano wjeżdżały puste wozy, by odnotować ich wagę, a po południu zważyć ponownie, ale już wypełnione zebranymi plonami. Znacznie lepsze wrażenie sprawił park. Też wydał się mniejszy niż ten zapamiętany z dzieciństwa. Odległość od dworku do stawu okazała się przynajmniej o połowę krótsza. Nie odnalazłem starych drzew, ani krzewów... Na planie dawnych

Tadeusz Skąpski około 1943 roku (archiwum autora)

alejek utworzone zostały jednak nowe ścieżki, pojawiły się ławki, kosze na śmieci, jakieś przyrządy do ćwiczeń dla dzieci, a staw uporządkowany jak nigdy. Ten tak zadbany park, stanie się na pewno magnesem, dzięki któremu chętnie powrócę tu co jakiś czas.

Pomiędzy dworkiem a parkiem zauważyłem tablicę informacyjną przybliżającą historię Reguł i ich

Tadeusz Skąpski z synem Rafałem, ważenie popcornu, Reguły 1956 (archiwum autora)

mieszkańców. To ważne, by nasze małe ojczyzny miały mocne oparcie w przeszłości, by była ona znana i tworzyła grunt dla życia dziś i pod dalszy rozwój miejscowości i ich społeczności. Zabrakło mi na tej tablicy nazwiska mego Ojca - Tadeusza Skąpskiego, który związany był z Regułami przez ponad 10 lat. Był dyrektorem Zakładu Doświadczalnego IUNG w Regułach od kwietnia 1952 do czerwca 1961, przez następne półtora roku (na własną prośbę, z powodu pogorszenia stanu zdrowia) pełnił funkcję zastępcy dyrektora do spraw naukowych.

W tym roku przypada 120. rocznica urodzin, a w roku przyszłym 60. śmierci mego Ojca. Urodził się 20 października 1902 roku w Sędziszowie Małopolskim w rodzinie o tradycjach ziemiańskich. Jego dziadek Antoni (1813-1915) był zarządcą dużych majątków na Sądecczyźnie, a pod koniec życia prowadził tam dwa własne niewielkie. W latach 1846-1848 był więźniem politycznym. Zaś jego ojciec - Jan - był dzierżawcą wielkich majątków na Sądecczyźnie (Łososina Dolna, Brzezna), a w okresie II RP zarządzał domeną państwową (rodzaj leasingu) na Pomorzu. Po wojnie, mimo przekroczenia siedemdziesięciu lat życia, wraz z żoną Zofią podjął jeszcze aktywność zawodową kierując zakładem ogrodniczym w Ząbkowicach Śląskich. Matka mego Ojca, Zofia z Odrowąż-Pieniążków Skąpska, poza wspomaganiem męża w prowadzeniu majątków ziemskich zajmowała się publicystyką, działała w Towarzystwie Ziemianek, pozostawiła tworzone przez 60 lat wspomnienia. Dwa tomy ukazały się już pod tytułem „Dziwne jest serce kobiece". Tom trzeci ukaże się jesienią tego roku, zawierać będzie nawiązania do Reguł, w których autorka przebywała latem 1956 i 1957 roku.

Tadeusz Skąpski ukończył średnią Szkołę Rolniczą w Czernichowie koło Krakowa. W latach 1920-1922 studiował w Akademii Rolniczej w Bydgoszczy, uzyskując dyplom ukończenia dwuletnich studiów rolniczych. Naukę kontynuował przez rok na wydziale prawno-ekonomicznym Uniwersytetu w Poznaniu. W roku akademickim 1949/1950 na podstawie dotychczasowych dokumentów i praktyki uzyskał tytuł inżyniera rolnictwa na Uniwersytecie Wrocławskim, a po obronie pracy magisterskiej - tytuł magistra nauk agrotechnicznych.

W lipcu 1920 roku zgłosił się do 18 Pułku Ułanów Pomorskich

w Toruniu, by jako ochotnik uczestniczyć w wojnie polsko-bolszewickiej. W roku 1924 ukończył Szkołę Podchorążych Rezerwy Kawalerii w Biedrusku ze stopniem plutonowy podchorąży. W 1927 roku po przeszkoleniu w 11 Pułku Ułanów w Ciechanowie awansowany został do stopnia podporucznika rezerwy. Następnie został przydzielony do 5 Pułku Strzelców Konnych w Tarnowie/Dębicy, gdzie w 1934 roku otrzymał awans na stopień porucznika.

Po odbyciu praktyki zawodowej rozpoczął od września 1924 dwunastoletnią pracę w Gumniskach, dobrach księcia Romana Sanguszki pod Tarnowem. Początkowo pracował jako kontroler rolny majątków, następnie inspektor, a od 1927 samodzielny kierownik działu rolnego. W poświadczeniu pracy książę Roman Sanguszko napisał: „Pan Tadeusz Skąpski okazał się człowiekiem honorowym i solidnym, zamiłowanym rolnikiem i hodowcą. Obecny stan moich folwarków zawdzięczam li tylko rzetelnej i oddanej Jego pracy. Wszystkie odznaczenia i nagrody hodowli konia półkrwi, którą tak kochał i zorganizował oraz hodowli bydła, trzody chlewnej i owiec, które dzięki Jego zdolnościom zdołał wyprowadzić na pierwsze miejsce w Małopolsce, są Jego osobistą zasługą…”

Kolejnym miejscem pracy, od lipca 1937 do sierpnia 1939, był majątek Radziemice w pow. Miechów - własność senatora Edwarda Kleszczyńskiego. Tadeusz Skąpski był w nim administratorem, a zarazem wiceprezesem kółka rolniczego, do którego ten majątek należał. Oto fragment z opinii wystawionej przez zarząd tego kółka: „…umie zjednywać sobie ludność wiejską, referaty Jego wygłaszane na zebraniach są przystępne i zrozumiałe oraz zabarwione humorem, że członkowie z prawdziwą przyjemnością ich słuchają, udzielał porad z zakresu weterynarii nie szczędząc czasu i fatygi, zorganizował Przysposobienie Wojskowe Konne Krakusów, zjednał sobie wielki szacunek i uznanie u ludności całej okolicy”. Wspomniana formacja „Krakusów” to paramilitarna grupa młodych ochotników, wyposażona w mundury i broń przez okoliczne miechowskie ziemiaństwo.

W drugim rzędzie od lewej T. Skąpski, J. Pragłowski, B. Jaśkowiec z pracownicami, Reguły (archiwum autora)

We wrześniu 1939 udaje się z żoną i córką do Posadowa w pow. Tomaszów Lubelski w celu objęcia zarządu dobrami Jadwigi Gumińskiej. Wkroczenie Armii Czerwonej na te tereny wymusza zmianę planów i powrót w Krakowskie. Przez kilka miesięcy Tadeusz Skąpski utrzymuje się z handlu olejem rzepakowym i węglem. Od stycznia 1940 do początków roku 1945 – dzierżawi majątek sióstr norbertanek w Zabierzowie koło Krakowa.

Tadeusz Skąpski nie był formalnie w strukturach Armii Krajowej, ale wszystko wskazuje, że bardzo ściśle z nimi współpracował. Świadczą o tym zapamiętane przez córkę Magdalenę częste spotkania Ojca z oficerami rezerwy 5 Pułku Strzelców Konnych, którzy okazali się wysokimi funkcjonariuszami AK. Jednym z nich był kuzyn, Władysław Skąpski - szef kontrwywiadu i wywiadu krakowskiej AK. Pamięta także siostra, że wielokrotnie w Zabierzowie pojawiali się późnym wieczorem jacyś nieznani ludzie – dwie lub trzy osoby, których rano już nie było. Nasz Ojciec opiekował się i w różny sposób pomagał wielu pozbawionym dachu nad głową lub szukającym z innych powodów schronienia. Opowiadał mi o pomocy udzielanej partyzantom przez zaprzyjaźnionych ziemian, o aprowizacji oddziałów i czynieniu z dworów miejsc kontaktowych dla rannych partyzantów i lekarzy. Mówił, iż sam też taką działalność prowadził. Wspominał, że w Zabierzowie ukrywał komendanta Okręgu Krakowskiego AK płk. Józefa Spychalskiego. Po powstaniu warszawskim w domu Ojca schronienie znalazła grupa osób wysiedlonych ze stolicy. Sio-

Wypas krów/żniwa, Reguły, połowa lat 50. (archiwum autora)

stra pamięta, iż w Zabierzowie regularnie przygotowywano paczki do oflagów na podstawie otrzymywanych list z nazwiskami oficerów.

Koniec wojny to jednocześnie zmiany w życiu osobistym, rodzinnym Tadeusza Skąpskiego. Rozstaje się z żoną i 18 maja 1945 roku wraz z Janiną Sągajłło, przyszłą drugą żoną, wyjeżdża na Dolny Śląsk w II grupie operacyjnej Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego. Mając wpływ na skład tej grupy, włącza do niej pozbawionych już majątków kilku ziemian z Małopolski. Wyjazd na Ziemie Odzyskane był sposobem na usuniecie się w cień.

Do października 1946 roku był kierownikiem Zakładów Specjalnych WUZ, następnie pracuje jako przedstawiciel Hodowli Nasion „Udycz" na Dolnym Śląsku. Równocześnie, od sierpnia 1947 r., prowadzi własny zakład ogrodniczy w Piastowie pod Wrocławiem. W wyniku nacjonalizacji zakład zostaje w marcu 1949 roku upaństwowiony i jako zakład doświadczalny włączony w skład majątku wydziału rolnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego. Tadeusz Skąpski pozostaje jego kierownikiem, a także otrzymuje zatrudnienie na uniwersytecie jako asystent. Prowadził wykłady i ćwiczenia z uprawy warzyw pod szkłem oraz wykłady i ćwiczenia z hodowli zwierząt futerkowych.

Od 1 września 1951 do 31 marca 1952 roku był kierownikiem Rolniczych Zawodowych Studiów Zaocznych w nowo powołanej Wyższej Szkole Rolniczej we Wrocławiu.

1 kwietnia 1952 roku objął dyrekcję Zakładu Naukowo-Badawczego Instytutu Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Regułach, gdzie zamieszkał z żoną Janiną

Żniwa w Regułach (archiwum autora)

i synami. Odszedł z Reguł 31 grudnia 1962 r. także na własne życzenie, nie mogąc pogodzić się z tym, jak jego następca, źle zarządzając zakładem, niweczy jego ponad dziesięcioletni dorobek.

Czas pracy w Regułach był, pod każdym względem, okresem dużej zawodowej i społecznej satysfakcji dla mojego Ojca. Śmiem twierdzić, iż był to także dobry okres dla Reguł i ich mieszkańców, dla IUNG-u także. Dziś, gdy Zakład Doświadczalny IUNG w Regułach przeszedł dawno do historii, a w miejscu pól uprawnych i pastwisk pojawiają się wille, warto przypomnieć, iż wówczas zakład ten posiadał 340 hektarów. W czasie dyrekcji Ojca produkcja 4 podstawowych zbóż liczona z 1 ha podniosła się o 50 procent, a wydajność krów liczona w litrach mleka rocznie przekroczyła 4200 litrów (przed 1952 rokiem wynosiła 2900 litrów). Tadeusz Skąpski wprowadzał nowe metody agrotechniczne, testowano nowe środki ochrony roślin, tu wykonywały próbne prace pierwsze polskie kombajny produkowane w Hucie Stalowa Wola.

Jako pierwszy w Polsce zaczął w 1955 roku uprawiać kukurydzę pękającą (popcorn) w oparciu o ziarno sprowadzone z USA. Próba wprowadzenia na polski rynek popcornu wzbudziła spore zainteresowanie mediów, ale partner handlowy Delikatesy wycofał się w ostatniej chwili z kontraktu dystrybucyjnego. Na poletkach doświadczalnych rosło wiele warzyw niespotykanych wówczas w handlu. Pamiętam różne odmiany papryk (słodkie, ostre, żółte, czerwone i zielone), rosły karczochy, a nawet orzeszki ziemne. Cieplarnie pachniały, nieznanym już dziś, naturalnym zapachem pomidorów, a różnorakie owoce kusiły, by je zerwać prosto z krzaka. Propagował Ojciec uprawę, poza popularnym końskim zębem, wielu mało wówczas znanych roślin na pasze i kiszonki, takich jak rzepak jary, rajgras włoski, słonecznik pastewny, proso japońskie i facelia. Na wielu wystawach rolniczych zakład, ale i jego dyrektor, uzyskiwali wysokie oceny za chów zwierząt. Nagrody otrzymywali też pracownicy zakładu motywowani i inspirowani przez mego Ojca. Przykładem może być pan Taborek, traktorzysta, który wygrał konkurs orki zarówno na szczeblu powiatowym, jak i wojewódzkim, a w skali kraju zdobył trzecie miejsce.

Tadeusz Skąpski pierwszy z prawej, dożynki w Regułach, połowa lat 50. (arch. autora)

Pamiętam jak wiele satysfakcji sprawiło Ojcu podniesienie warunków socjalno-bytowych pracowników. W każdym mieszkaniu (w dawnych czworakach) zainstalowano urządzenia sanitarne, tj. kanalizację, łazienki i ubikacje.

W Regułach mógł Ojciec rozwinąć swe zainteresowania naukowe i badawcze związane z uprawą roli, z warzywnictwem i hodowlą; te wszystkie obszary były wówczas tu realizowane. Już na Dolnym Śląsku zaczął publikować. Zachował się list dyrektora Centralnego Instytutu Rolniczego z grudnia 1951 informujący o przyznaniu Ojcu II nagrody w konkursie na najlepszą broszurę popularno-naukową za pracę „Płodozmiany warzywne zwiększają plony". Potem, już w Regułach, publikacji i nagród było więcej. Zachowały się zarówno broszury zawierające rady np. jak uprawiać pomidory, czy pra-

ce zbiorowe, które zawierają rozdziały jego autorstwa o uprawie warzyw, o stosowaniu płodozmianów, czy zastosowaniu doniczek torfowo-ziemnych do rozsad. Pisywał także do gazet i specjalistycznych periodyków fachowych. Jeszcze przed wojną pracował nad różnego rodzaju unowocześnieniami i ułatwieniami. Wówczas dotyczyły one chowu zwierząt (opracował „Terminarz hodowlany" oraz roczny „Notes oborowy"), po wojnie - uprawy warzyw. Jednym z przykładów jest doniczkarka opracowana w 1954 roku z pomocą pracowników z Reguł: ogrodnika Bronisława Jaśkowca i mechanika Władysława Musiałkiewicza. Służyła ona do produkcji wspomnianych doniczek dla rozsad warzyw, głównie pomidorów. Nota bene Bronisław Jaśkowiec przeniósł się do Reguł z Piastowa na Dolnym Śląsku, namówiony do tego przez mego Ojca. Jego córki mieszkają tu nadal.

Niemal od początku pracy w Regułach był bardzo aktywny społecznie. Był wybierany do Rady Powiatu Pruszkowskiego w latach 1954, 1957 i 1961 oraz do Gminnej Rady Narodowej w Opaczy (wtedy do tej gminy należały Reguły); był przewodniczącym powiatowej komisji rolnictwa i leśnictwa. Był także członkiem władz, różnych szczebli, w kilkunastu rolniczych specjalistycznych organizacjach, jak na przykład producentów buraka czy hodowców. Swoją wiedzą i doświadczeniem dzielił się chętnie z pracownikami, nadto był przez wiele lat wykładowcą na kursach szkolenia rolniczego na terenie kraju.

Jestem przekonany, że Ojciec traktował Majątek Reguły (bardzo często używał tej przedwojennej nazwy) nie jako rodzaj przedsiębiorstwa państwowego, a jako dobro powierzone mu w zarząd,

Tadeusz Skąpski pośrodku, dożynki w Regułach, koniec lat 50. (arch. autora)

w dzierżawę. Czuł się takim przedwojennym plenipotentem, pracującym na roli w stylu i z troską Bogumiła Niechcica z „Nocy i Dni" Marii Dąbrowskiej. Musiał oczywiście poruszać się w gąszczu obowiązujących wtedy przepisów i unormowań, sprawozdań, planów, buchalterii itp., ale wniósł do Reguł ów płynący w żyłach przedwojenny stosunek do ziemi, do pracy na roli, będący obowiązkiem i odpowiedzialnością, a nie traktowaniem tej pracy jedynie jako źródła dochodu. Wyrazem tego była zarówno troska o wyniki hodowli i upraw, o poziom życia pracowników, ale też o stan zabudowań gospodarczych, o park i ogród. Troską otaczał także wszelkie pozostałości po dawnych właścicielach, zarówno meble czy bibliotekę pozostawione we dworze, jak i stojące w wozowni ich bryczki, powóz, karetę i sanie. Wiosną w parku wysadzane były agawy, klomby obsadzano sezonowymi kwiatami, alejki czyszczone były z chwastów, kwitły forsycje, akacje, jaśmin, dereń. W pamięci utkwiło mi - rosnące vis-à-vis werandy rzadkie drzewo zwane szarańczynem albo karobem, o długich strąkach nazwanych popularnie chlebem świętojańskim. Gdyby nie wiadomości dochodzące z radiowęzła, mogło się wydawać, że czas w Regułach zatrzymał się w roku 1939.

Co jeszcze z Reguł pamiętam? Na pewno miłe, dobre relacje z dziećmi pracowników, zarówno tych najbliższych, mieszkających po sąsiedzku w dworku, jak i dalej, w czworakach. Pamiętam zabawy z Wandą i Elą Dawidko, Januszem, Basią i Elą Jaśkowcami, Tadziem Wieczorkiem, z przyjeżdżającymi na wakacje z Poznania do swej cioci - Iką i Michałem Dębskimi. Pamiętam też nieco starsze ode mnie pokolenie: trzy siostry Pragłowskie - Renatę, Malwę i Krystynę, Krzysztofa i Jurka Rubachów, czy braci Jędrasów. Od lat przyjaźnię się z poznanym wówczas Ryszardem Kalbarczykiem, synem Władysława, przewodniczącego Gminnej Rady Narodowej w Opaczy w latach 50.

A z pracowników? To Jan Pragłowski, Karol Dawidko, panie z działu naukowego: Bronisława Cholewińska, Iza Dębska, Barbara Kostecka, Anna Szemplińska, a także panowie: ogrodnik Feliks Rymuza, stolarz Stelmach, kierowca Wojtasik... Trudno zapomnieć

Okładka jednej z broszur Tadeusza Skąpskiego (archiwum autora)

miłą i serdeczną panią Wieczorkową, czy owianą pewną tajemniczością panią Felicję, dawną gospodynię państwa Trylskich. Pani Felicja zajmowała się gotowaniem (w naszej kuchni) strawy da psów pilnujących nocą dworu i zabudowań. Czasami, pod nieobecność rodziców, spędzała z bratem i ze mną wieczór racząc nas opowieściami przypominającymi tematyką i nastrojem mroczne baśnie braci Grimm. Czy ktoś z rodzin wymienionych osób jeszcze mieszka w Regułach?

Mieszkaliśmy w lewym skrzydle dworku. Mieliśmy do dyspozycji trzy pokoje, kuchnię i łazienkę. Ojciec przez pierwsze trzy-cztery miesiące mieszkał w jednym pokoju z wyjściem na nieistniejącą już werandę. Czekał aż poprzednik (pan Pieńkowski) otrzyma nowe zatrudnienie i mieszkanie. Po odnowieniu mieszkania Mama z bratem i ze mną przyjechała do Reguł. Mama ukończyła w 1938 roku wydział prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pomagała Ojcu w prowadzeniu zakładu koło Wrocławia, po moim urodzeniu zajmowała się mną i starszym bratem. W 1958 roku rozpoczęła pracę w placówce Instytutu Ochrony Roślin mającej siedzibę w Regułach, a potem kilkuletnią pracę w Powiatowej Radzie Narodowej, gdzie była przewodniczącą Kolegium Karno-Administracyjnego.

Od stycznia 1963 roku aż do śmierci, która nastąpiła 27 września 1963 w Piastowie, Ojciec był dyrektorem naczelnym Państwowych Ośrodków Hodowli Zarodowej w województwie lubelskim.

Tadeusz Skąpski był dwukrotnie żonaty. Z Ireną Scholtze (1901-1996) miał dwie córki: Magdalenę ur. 1929 r. i Joannę ur. 1943 r.

Magdalena Skąpska-Kucharska, inż. rolnik, ukończyła Wydział Rolny Wyższej Szkoły Rolniczej we Wrocławiu (obecnie Uniwersytet Przyrodniczy). Pracowała w Katedrze Warzywnictwa WSR we Wrocławiu, a następnie w Instytucie Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Warszawie. Z mężem Stanisławem Kucharskim (1931–2021), mgr. inż. mechanikiem, ma dwoje dzieci: Macieja (ur. 1962) i Martynę z męża Zawadzką (ur. 1963).

Joanna Skąpska-Kobylińska, mgr inż. zootechnik, ukończyła WSR w Krakowie, pracowała w Stadninie Koni w Nowielicach, w Stadzie Ogierów w Białym Borze i w Stadzie Ogierów w Łobzie. Wyszła za mąż za Andrzeja Kobylińskiego (1931–1990), absolwenta AWF w Poznaniu, trenera I klasy jeździectwa, olimpijczyka z Rzymu - 1960. Dzieci: Aneta Kobylińska-Czarniak (ur. 1968), Justyna Kobylińska-Kubus (ur. 1970) i Piotr (1979–2002).

Z Janiną Sągajłło (1914-2002) miał trzech synów: Marcina (1945-1946), Tomasza ur. 1946 i Rafała ur. 1951.

Tomasz Skąpski, absolwent Liceum w Piastowie, ukończył SGPiS (obecnie Szkoła Główna Handlowa), dr nauk ekonomicznych, pracował w Polskiej Akademii Nauk i w Politechnice Warszawskiej. W latach 80. pracował w Przedsiębiorstwie Państwowym Sztuka Polska, następnie prowadził własną działalność gospodarczą. Z małżeństwa z Hanną z d. Tymińską (ur. 1952) ma córkę Darię (ur. 1977) z męża Flis.

Rafał Skąpski mieszkając w Regułach uczęszczał do szkoły podstawowej w Piastowie, ukończył wydział prawa UW, wieloletni działacz kultury, wydawca, publicysta. Sekretarz Narodowej Rady Kultury 1987–1990, wiceprezes Polskiego Radia 1998–2001, wiceminister kultury 2001–2004, dyrektor Państwowego Instytutu Wydawniczego 2005–2015. W latach 1998-2017 prezes Fundacji Kultury Polskiej, od 2005 prezes Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek, od 2016 wiceprezes Stowarzyszenia Kuźnica. Z małżeństwa z Amelią z d. Makarską 1°v. Jeż (ur. 1951) mają syna Kornela (ur. 1987), wspólnie wychowali dwoje dzieci z pierwszego małżeństwa Amelii – Radosława Jeża (ur. 1974) i Aleksandrę Skąpską-Piekarczyk (ur. 1979).

Rower

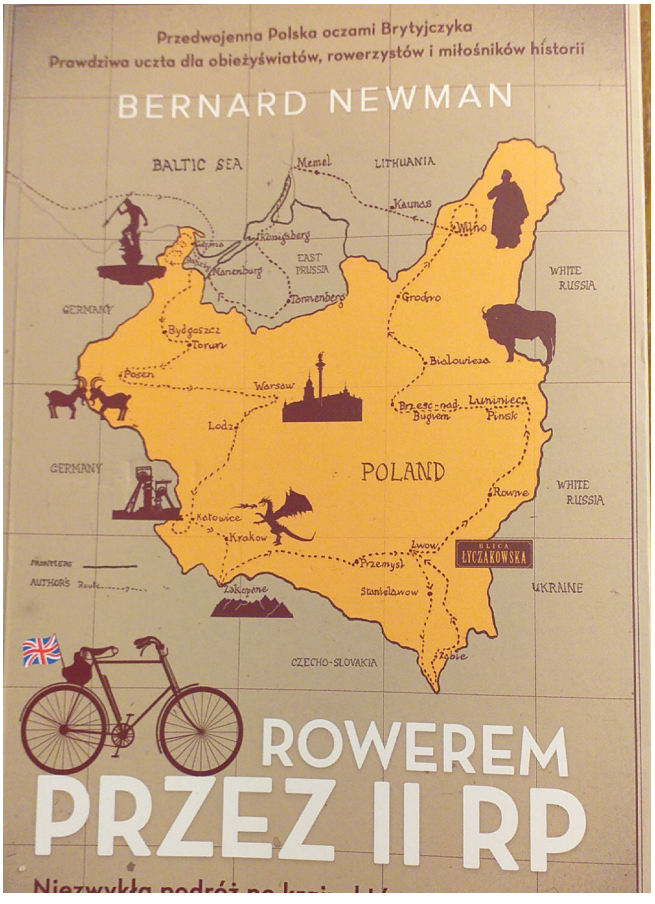
Sumerowie to starożytny lud, który zamieszkiwał południowe dorzecze Tygrysu i Eufratu. Pochodzenie Sumerów nie jest do końca znane, naukowcy do dziś spierają się na ten temat. Jedno natomiast jest pewne, że stworzyli najstarszą cywilizację człowieka, posługiwali się pismem obrazkowym i klinowym. Jakieś 5500 lat temu wymyślili jeden z najbardziej genialnych wynalazków ludzkości, jakim jest koło.

Wojciech Bentyn

Gdyby nie koło, nie byłoby naszej cywilizacji. Ma zastosowanie właściwie we wszystkich dziedzinach życia człowieka i właśnie dzięki niemu możemy jeździć na rowerze. Wielu wydaje się, że rower istniał zawsze, a przecież odgrywał i nadal odgrywa olbrzymią rolę w bardzo wielu aspektach naszej cywilizacji. Wydaje się, że jego rola będzie coraz większa.

Można zaryzykować stwierdzenie, że historia roweru rozpoczyna się we Francji. „Historia sportu"

W. Konrada Osterloffa podaje, że w 1690 roku M. de Sivrac wynalazł dwukołowy pojazd, na którym siedząc i nogami odbijając się od ziemi, potrafił poruszać się do przodu. „Kierownica" była nieruchoma, tak więc można było jechać tylko prosto.

Następnie Francuzi Blanchard i Maguier w 1779 roku skonstruowali prototyp welocypedu. Historia współczesnego roweru rozpoczyna się w Niemczech. W 1817 roku niemiecki baron Karl von Drais skonstruował „rower do biegania" (niem. Laufmachine). Następnie Londyńczyk Denis Johnson ulepszył wersję barona, ramę wykonał z drewna, wprowadził też ruchome przednie koło. Napęd tych rowerów polegał na odbijaniu się stopami od podłoża. W drugiej połowie XIX wieku Francuz Pierre Michaux skonstruował rower wyposażony w korby obrotowe i pedały, umieszczone w przednim kole. Jego bicykl ważył około 50 kg, przednie koło było bardzo duże w stosunku do tylnego.

W 1900 roku firma Fichtel & Sachs wprowadziła pierwszą piastę, stosowaną do dzisiaj, znaną jako torpedo.

W 1888 roku John Boyd Dunlop wynalazł oponę pneumatyczną, której zastosowanie znacznie podniosło komfort i wygodę jazdy. W 1902 roku Henry Sturmey i James Archer skonstruowali pierwszą przekładnię (przerzutkę).

„Roweromania" bardzo szybko rozwijała się na ziemiach polskich, czego efektem było powstanie Warszawskiego Towarzystwa Cyklistów (1886).

Z czasem, wraz z coraz szybszym rozwojem

technologicznym, ulepszano również rowery. Doskonalono przerzutki, zmieniały się średnice kół. Wprowadzono szprychy, zaczęto stosować amortyzatory. Wprowadzano coraz doskonalsze materiały, od drewna, przez metal, do „kosmicznych" kompozytów. Pierwsze bicykle ważyły ponad 50 kg, dzisiaj na słynnych wyścigach kolarskich rower nie może być lżejszy niż 6 kilogramów!

Jednym z najbardziej popularnych rowerów na całym świecie jest rower górski – MTB. Pierwszy „góral" powstał w Kalifornii (USA), a za jego wynalazcę uważa się Gary`ego Fisher`a (1979).

Obecnie występuje bardzo wiele rodzajów rowerów. Tereny trudno dostępne można przemierzać na rowerze górskim, po mieście ludzie jeżdżą na rowerach miejskich, na asfalcie można się ścigać na kolarce, w średnio trudnym terenie najlepiej sprawować się będzie rower trekkingowy. Na BMX – można wykonywać akrobacje, we dwójkę można jeździć na tandemie, rikszą można transportować ludzi i towary. Można jeździć w pozycji leżącej, na rowerze poziomym. Do nauki jazdy stosuje się rower biegowy (powrót do źródeł), który ma bardzo dobry wpływ na prawidłowy rozwój stawów biodrowych u dzieci. Kobiety mogą jeździć na damkach, a zawodowcy ścigający się na torze używają rowerów torowych.

Na rowerach ludzie dotarli do najdalszych i niesamowitych zakątków globu. Przebyto na nich lasy tropikalne, Saharę, pustynię Gobi (Richard i Nick Crane). Na rowerze Nick Crane zdobył najwyższy szczyt Afryki – Kilimandżaro (5895 m n.p.m.). W 1996 Tomasz Swinarski wjechał na Szczyt Lenina (7134 m n.p.m.). Dzięki rowerom ludzie zwiedzili oblodzone Góry Saint Elias (1988), Górę Kościuszki, Góry Śnieżne, Góry Błękitne w Australii.

Naukowcy, lekarze, obrońcy przyrody w wielu opracowaniach naukowych jednoznacznie potwierdzają dobrodziejstwa, jakie płyną z masowej jazdy na rowerach. Ludzie dzięki nim są coraz zdrowsi, łatwiej im walczyć z otyłością czy nadwagą, a tym samym lepiej zapobiegać zawałom i wylewom. W czasie jazdy, masa rowerzysty podparta jest w pięciu punktach, czego efektem jest możliwość intensywnej pracy dużych grup mięśni

przy jednoczesnym odciążeniu bioder, kolan czy kręgosłupa.

Dzięki stale rozwijającej się „roweromanii" środowisko naturalne jest coraz czystsze, cykliści zdecydowanie lepiej czują się psychicznie, rowery stały się trwałym elementem mody (hipsterzy), niektórzy twierdzą, że miały wielki wpływ na emancypację kobiet. W bardzo wielu krajach buduje się coraz więcej ścieżek rowerowych, w takich państwach jak Dania, Szwecja, Niemcy czy Holandia na rowerze można ścieżkami dojechać prawie wszędzie.

Gorąco polecam Wam tzw. rowerową wyspę, jaką jest duński Bornholm. 4 i pół godziny promem z Kołobrzegu, a potem 350 kilometrów ścieżek rowerowych! Idealny dystans na tygodniowe rowerowe wakacje. Wspaniały, umiarkowany klimat (na Bornholmie rosną figi), plaże z najdrobniejszym piaskiem na świecie (używanym przy wyrobie klepsydr). Malownicze małe porty i mariny, no i oczywiście wspaniała średniowieczna forteca Hammershus.

Czy wiesz, że:

Polska nazwa rower pochodzi od nazwy brytyjskiego koncernu samochodowego ROVER, który wcześniej zajmował się produkcją rowerów.

Największą prędkość na rowerze, wyłącznie o własnych siłach, osiągnął Sebastian Bowier. Było to 14 września 2013 roku, a prędkościomierz pokazał 133,78 km/h.

Najstarszym na świecie dowodem używania przez ludzi pojazdu kołowego jest ceramiczna WAZA z BRONOCIC (ok. 50 km na północny wschód od Krakowa). Jej wiek szacowany jest na lata 3635-3370 p.n.e. Przechowywana jest w Muzeum Archeologicznym w Krakowie, odwiedzającym udostępniona jest kopia. (zdjęcie na str. 54, źródło: wikipedia.pl).

Polecam Wam również GREEN VELO, czyli rowerowy szlak północno-wschodniej Polski. Ciągnie się na długości około 2 100 km. Poprowadzony jest tak, że można zwiedzać cudowne polskie zabytki. Co 10-15 kilometrów umiejscowiono MOR-y, czyli Miejsca Obsługi Rowerzystów, gdzie można odpocząć, coś zjeść, od biedy przenocować. Sugerowałbym podzielenie sobie trasy na odcinki. Razem z przyjaciółmi zrobiliśmy na razie trzy takie tygodniowe rowerowe eskapady, po ok. 300 km każda. Gorąco polecam, przecież pandemia kiedyś się skończy.

Na rowerze można jeździć przez całe życie, zacząć można w każdym wieku, można odwiedzić setki cudownych miejsc, poznać wielu ciekawych ludzi, przeżyć wiele niesamowitych przygód, a przy okazji „łapać" dużo zdrowia i poprawiać kondycję.

Karta rowerowa

Niektórzy uważają, że karta rowerowa to przeżytek i nie warto namawiać dziecka do uzyskania tego uprawnienia. Nic bardziej mylnego.

Od 1 stycznia 2022r. obowiązuje w naszym systemie prawnym znowelizowany kodeks wykroczeń, w którym zostały zaostrzone kary za przewinienia na drodze. W artykule 94 kodeksu wskazano: „Kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu prowadzi pojazd inny niż mechaniczny, nie mając do tego uprawnienia, podlega karze nagany albo karze grzywny do 1500 złotych". Pod pojęciem „pojazd inny niż mechaniczny" mieści się m.in. rower czy hulajnoga.

Brak wymaganych uprawnień w rozumieniu art. 94 § 1 kodeksu wykroczeń to zarówno sytuacja, gdy dana osoba w ogóle, nigdy nie uzyskała uprawnień do prowadzenia pojazdu określonej kategorii, ale również i takie, gdy utraciła je w wyniku cofnięcia i musi ponownie ubiegać się o uzyskanie takich uprawnień.

W niedzielę, 5 czerwca, uczniowie z terenu naszej gminy mieli okazję przystąpić do egzaminu na kartę rowerową. Skorzystało z tej szansy 110 osób. To świetna wiadomość i wielkie podziękowania dla organizatorów. Młodego cyklistę również obowiązują normy prawne, których powinien przestrzegać. Zachęcanie i mobilizowanie do nauki znaków drogowych i zasad ruchu drogowego jest bardzo ważne, a czerwcowa niedziela dodatkowo pokazała, jak bardzo potrzebne w naszej gminie.

Do pewnego momentu za jazdę na rowerze swojego dziecka odpowiadają rodzice, dlatego i oni powinni namawiać swoje dzieci do poznawania zasad ruchu

W pierwszą niedzielę czerwca, dzięki pomysłowi i zaangażowaniu pani Marty Ożóg, mieszkanki Michałowic i członkini Gminnej Rady Rowerowej, oraz jej współpracy z policją z Wydziału Ruchu Drogowego z Komendy Powiatowej Policji w Pruszkowie, komendant Małgorzatą Pietrusiak z Komisariatu Policji w Michałowicach i szkołą podstawową w Michałowicach został zorganizowany egzamin na kartę rowerową.

Tego dnia dzieci mogły przystąpić zarówno do egzaminu teoretycznego, który odbył się w sali multimedialnej w Urzędzie Gminy Michałowice, jak i praktycznego na parkingu, za budynkiem policji.

drogowego i uzyskiwania przez nie uprawnień do poruszania się rowerem.

Pamiętajmy, że osoba nastoletnia, która zostanie zatrzymana do kontroli na publicznej ścieżce rowerowej (których coraz więcej jest w naszej gminie) i nie okaże karty rowerowej, może zostać ukarana grzywną nawet do 1500 zł. Oczywiście karę finansową finalnie odczują rodzice.

Pogoda i wakacje sprzyjają przebywaniu na świeżym powietrzu i poróżowaniu. Warto zatem przypomnieć kilka zasad:

- Rowerzyści muszą stosować się do ruchu prawostronnego
- Powinni jechać możliwie blisko prawej krawędzi jezdni lub ścieżki rowerowej
- Co do zasady chodnik przeznaczony jest dla pieszych i mają tam oni bezwzględne pierwszeństwo. Bywają jednak sytuacje, kiedy jazda rowerem po chodniku jest możliwa. Oto niektóre z nich:
  - gdy opiekujemy się jadącym na rowerze dzieckiem, które ma mniej niż 10 lat
  - gdy nie ma drogi dla rowerów, chodnik ma co najmniej dwa metry szerokości, a na jezdni dozwolony jest ruch szybszy niż 50 km/h (te trzy warunki muszą zostać spełnione)
  - jeśli są złe warunki atmosferyczne - jest ulewa, śnieżyca, wieje silny wiatr itd.
- Pamiętajmy też o tym, że rowery nie posiadają kierunkowskazów, dlatego trzeba ręką sygnalizować innym uczestnikom ruchu planowane manewry. Trzeba to zrobić co najmniej kilka sekund przed manewrem, a podczas samego manewru obie dłonie trzymać na kierownicy
- Planowane manewry sygnalizujemy także podczas jazdy ścieżką rowerową.
- Obowiązujące w Polsce przepisy wskazują, że jeśli chcemy poruszać się po drogach publicznych, a nie mamy ukończonego 18. roku życia, powinniśmy albo zdobyć uprawnienia na rower, czyli zdać egzamin na kartę rowerową (wymagany wiek to minimum 10 lat), albo uzyskać uprawnienia na prowadzenie pojazdów kat. B1 (wymagany wiek to minimum 16 lat).

Zdobywajmy zatem uprawnienia i korzystajmy z naszych dróg i ścieżek rozważnie i bezpiecznie.

Magda Krajnik-Partyka

Sołtys Reguł, adwokat

Kałuży potencjał duży

fot. Anna Gawryś

Wymknęło się kiedyś Richardowi Herzingerowi, że flanerowanie to „największe cywilizacyjne osiągnięcie kultury miejskiej". Osobiście nie zgadzam się na redukcję osiągnieć flanerystów jedynie do miast. Jako wiejski przedstawiciel tego gatunku wręcz protestuję. Chodniki już we wsi mamy, a i zmotoryzowana forma niespiesznej, wnikliwej obserwacji sroce spod ogona nie wypadła. Rzekłbym więcej: w mieście podmioty i przedmioty podane jak na tacy, na wsi trudniej, bo zazwyczaj trzeba dostrzec sprawy i rzeczy jedynie poprzez ich potencjał. Spojrzeć tak, jak nauczyciel na nowych uczniów w pierwszej klasie liceum... a w czasie matur zobaczymy... a i tak, jedyne co można na pewno w pierwszej klasie przewidzieć odnośnie do matur, to kwitnienie kasztanowców. Jak kwitnienie, to wiosna, a wiosna to taka wyjątkowa pora roku, kiedy tylko podziwiamy potencjały mając pewność, że się objawią, ale bez pewności, na ile się zrealizują. Przykład: zakwitły jabłonie, pięknie zakwitły, ale zimna Zośka przyszła... i zmienia się nam punkt widzenia na przyszłość. I może się jeszcze do jesieni, do owocobrania kilka razy zmienić. Bo susza, bo szkodniki, bo pies ogrodnika... Podobnie z maturzystami. Taki ten świat.

Niekiedy taki potencjał do wnikliwej obserwacji ujawnia się jak królik z kapelusza, w miejscach do tej pory niedocenianych. Nawet już zimą, czyli przed wiosną, natura odsłania swoje możliwości. Kałuża zimą, trochę zamarzniętej wody w szczerym polu i lodowisko gotowe. Jak jest lodowisko, to są dzieci, jak dzieci to rodzice, a ponieważ pole jest rzeczywiście szczere, więc także samochody do obsługi wszystkich, światła latarek, bramki. Impreza na całego. Sto procent wykorzystania potencjału kałuży zimą.

A jakie perspektywy na wiosnę? Powrót do potencjału produkcyjnego ziarna kukurydzy z metra kwadratowego kałuży? Otóż nie, proszę Państwa. Znowu samochody, znowu ludzie, tym razem z aparatami fotograficznymi. Kałuża postanowiła objawiać swój potencjał niezależnie od pory roku. Czajki i dublety realizują swój potencjał biotyczny. Czas ujawnić potencjał ludzki, w celu zachowania tych wszystkich potencjałów. Tablica, aby uważać na ptaki już jest. Czy to wszystko, na co nas stać?

Dlaczego Paderewski?

Zawsze fascynuje nas Polaków swoim talentem, zaangażowaniem w sprawy Polski, mądrością, sztuką dyplomacji. Wzbudza szacunek, podziw i wdzięczność za to, co zrobił dla Polaków. Pianista, kompozytor, ulubieniec kobiet. Mąż stanu, polityk, filantrop, patriota – wielki Polak.

W 2014 r. podano informację o pierwszej edycji Międzynarodowego Festiwalu im. I.J. Paderewskiego w Warszawie. Organizator to Fundacja Ave Arte, której założycielem jest p. Wiesław Dąbrowski – reżyser, scenarzysta, producent wydarzeń kulturalnych, pomysłodawca i dyrektor generalny festiwalu. Grupa melomanów z Michałowic uczestniczyła w festiwalowych koncertach. Na każdym koncercie emitowany był fragment filmu Wiesława Dąbrowskiego: „I.J.Paderewski człowiek czynu, sukcesu i sławy" budzący wzruszenie i dumę. W świat prezentowanych utworów i ich wykonawców wprowadzał nas biograf, krytyk muzyczny imponujący erudycją p. Jan Popis. Różnorodność form muzycznych, atmosfera towarzysząca wydarzeniom zachwyciła nas. Z każdym rokiem grono melomanów z Michałowic powiększało się.

Ze względu na liczebność zgłaszanych osób wzbudziliśmy ciekawość organizatorów: kim jesteśmy, czym się zajmujemy, że tak licznie przychodzimy na koncerty. Od tej pory dostajemy e-mailowe informacje o datach dni koncertowych oraz repertuarze i wykonawcach. W KGW „Michaśki" jest wiele melomanek i miłośniczek twórczości I.J Paderewskiego, dlatego pomyślałyśmy, że należy przybliżyć i zainteresować szersze grono mieszkańców naszej gminy tą niezwykłą i wyjątkową postacią. A film dokumentalny o rodaku, który łączył błyskotliwą karierę artystyczną z wieloletnią aktywnością polityczną powinien obejrzeć każdy Polak.

Gdy gmina Michałowice ogłosiła otwarty konkurs ofert, stwierdziłyśmy, że to jest najlepszy moment, żeby zrealizować zamierzony plan.

Tak więc powstał projekt „Śladami Paderewskiego", który podzieliłyśmy na następujące działania:

- prelekcję poświęconą życiu i twórczości Ignacego Jana Paderewskiego, z projekcją filmu „Paderewski – człowiek czynu, sukcesu i sławy". Spotkanie prowadził dyrektor generalny Międzynarodowego Festiwalu – I.J. Paderewskiego – p. Wiesław Dąbrowski
- wycieczkę do Centrum Paderewskiego w miejscowości Kąśna Dolna, gdzie w dawnym dworku Paderewskiego mieści się muzeum jego imienia
- zapoznanie i pogłębianie wiedzy o życiu i twórczości I.J. Paderewskiego wśród młodzieży ze szkół gminy Michałowice, w tym przygotowanie ulotki informacyjnej o artyście

- udział w koncertach IX edycji Międzynarodowego Festiwalu Muzycznego im. Ignacego Jana Paderewskiego, który odbędzie się w Warszawie. Mieszkańcom gminy Michałowice zaproponujemy 100 zaproszeń na koncerty.

Różnorodność prezentowanej muzyki oraz poziom artystyczny wykonawców zaspokoi najbardziej wymagające gusta melomanów.

Tak oto rozpoczęła się nasza „przygoda" z I.J. Paderewskim.

Dołączcie do nas, serdecznie zapraszamy – KGW „Michaśki" z Michałowic.

Nina Wojcieszków

PTASZOLANDIA
PTASI RAJ
ROWELANDIA
ŚCIEŻKA
ROWEROWA
DOMOLANDIA